ORSA KOMMUN

Årsredovisning 2024

ORSA KOMMUN

Innehåll

INLEDNING

Inledning - om årsredovisningen 3
Kommunstyrelsens ordförande 4
Hit gick skattepengarna 2024..... ... 5
Vision Orsa 2050 6

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Översikt över verksamhetens utveckling 8
Den kommunala koncernen 12
Organisationsschema 12
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning 13
Händelser av väsentlig betydelse..... 20
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten..... 33
God ekonomisk hushållning, ekonomisk styrning samt måluppfyllelse 37
Balanskravsresultat 48
Väsentliga personalförhållanden 49
Förväntad utveckling..... 55

RÄKENSKAPER

Resultaträkning 63
Balansräkning 64
Kassaflödesrapport 66
Noter 68
Drift- och investeringsredovisning 83

REVISIONSBERÄTTELSE .....

BILAGA

Bilaga 1 - Ekonomisk redovisning verksamheterna 89

Omslagsbild:Orsa i vinterskrud

Inledning – om årsredovisningen

Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (2018:597) ska kommuner upprätta en årsredovisning för räkenskapsåret. Den omfattar perioden januari till och med sista december 2024.

I årsredovisningen lämnar kommunstyrelsen en övergripande rapport till kommunfullmäktige om hur kommunen lyckats leva upp till prioriteringarna i kommunplanen. Den visar kommunens resultat för det gångna året, både ekonomiskt och för politiska mål och uppdrag. Redovisningen består av två delar: förvaltningsberättelse och räkenskaper.

Förvaltningsberättelsen ska ge en övergripande och tydlig bild av kommunens och den kommunala koncernens verksamhet. Den är strukturerad enligt lagkraven och rekommendationerna från Rådet för kommunal redovisning (RKR).

I räkenskaperna redovisas det ekonomiska resultatet i form av resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och noter. Redovisningen sker för kommunen och den kommunala koncernen i sammanställda räkenskaper.

Räkenskaperna innehåller också drift- och investeringsredovisningar. De ska tillgodose fullmäktiges behov av uppföljning och ansvarsprövning av styrelser och nämnder, men även externa intressenters behov av information om hur resurserna fördelas och förbrukas av verksamheterna.

Årsredovisningen innehåller också revisionsberättelsen samt bilagan *Ekonomiska rapporter verksamheterna*. I den senare redovisas ekonomiska översikter över kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, övriga nämnder och utskott.

Kommunen förändrade den politiska organisationen 2024. Bland annat gjordes utskottet för samhälle om till utskottet för kultur och fritid. I samband med det justerades även tjänstemannaorganisationen. Förändringen gäller från 1 september. Årsredovisningen görs dock enligt den gamla organisationen.

Kommunstyrelsens ordförande

Året har präglats av det försämrade säkerhetspolitiska läget. Rysslands aggression i Ukraina fortsätter och den nya administrationen i USA signalerar förändrad NATO-politik och hot om minskat stöd till Ukraina. Ekonomin påverkas av ökad protektionism, hot om höjda tullar och osäkerhet kring globala handelsrelationer. Kort sagt så befinner vi oss i en orolig tid.

Det som händer internationellt påverkar även lokala ekonomiska förhållanden och invånarnas trygghetskänsla. Orsa kommun påverkas av säkerhetsläget genom ökat fokus på beredskap och åtgärder för att möta cyberhot.

2024 blev ännu ett år med ett positivt ekonomiskt resultat för Orsa kommun. Det är ett bra utgångsläge inför den osäkerhet som råder om den framtida ekonomiska utvecklingen med anledning av omvärldsläget. Under året presenterades ett förslag till ny kostnadsutjämning mellan kommuner som kommer påverka kommunens intäkter negativt. Det är i skrivande stund osäkert om regeringen går vidare med ett beslut att införa förslaget.

Måluppfyllelsen är god inom områdena delaktighet, trygghet i skolan och näringslivsklimatet. Studieresultaten i skolan går åt fel håll och åtgärder krävs för att vända trenden.

För andra året i rad sjunker befolkningen, främst drivet av ett stort födelseunderskott. En situation som vi delar med många kommuner i landet. Invånarantalet har en direkt inverkan på skatteintäkterna och vi behöver nu både gasa och bromsa. En process för att sänka kommunens utgifter pågår samtidigt som arbete med att öka attraktiviteten och få fler att flytta till kommunen är högt prioriterat och pågår på flera plan. Ett grönare centrum, långbrygga vid Udden och öka möjligheten till en aktiv fritid är några exempel. Vårt bostadsbolag bygger nya lägenheter i centrum och markupplåtelser har gjorts på flera platser för nybyggnation av bostadsrätter. Bygget av vårt äldreboende Slipstenen går planenligt. Planeringen för framtida användning av Lillåhem som trygghetsboende har påbörjats.

Trycket på planavdelningen för att få fram byggbara tomter för såväl permanent- som fritidsboende är högt. I Viborg, Bäcka och i Grönklitt finns privata initiativ. På kommunal mark har planerna i Löva strand tillfälligt stannat upp på grund av naturvårdsskäl. Planeringen för att möjliggöra utvecklingen i Grönklitt pågår för fullt. Överföringsledning för VA är på plats och två detaljplaner är på väg för antagande.

Jag riktar ett stort tack till invånare, medarbetare, företagare och organisationer som tillsammans gör Orsa kommun till en plats med både hjärta och framtidstro. Tillsammans bygger vi ett starkt och hållbart Orsa.

Mikael Thalin
Kommunstyrelsens ordförande

Hit gick skattepengarna 2024

100 kr i skatt till Orsa kommun fördelades så här

2024	2023	
36,48 kr	37,18 kr	Omsorg & stöd
35,06 kr	35,34 kr	Utbildning & förskola
8,85 kr	7,26 kr	Pensionskostnader
4,92 kr	4,45 kr	Kultur & Fritid
4,64 kr	6,08 kr	Övrigt
3,11 kr	2,83 kr	Trafik & infrastruktur
2,17 kr	2,06 kr	Bygga, bo & miljö
1,86 kr	1,87 kr	Näringsliv & arbete
1,50 kr	1,48 kr	Räddningstjänst
1,42 kr	1,45 kr	Kommun & politik
100,00 kr	**100,00 kr**	**Summa**

Vision Orsa 2050

I Orsa skapar vi med människor, inte för.

I Orsa får du vara den du är och bli den du vill.

I Orsa har alla människor plats att växa. Personlig utveckling och ny kunskap har en given plats i vårt samhälle där vi tillsammans hjälps åt att bygga bildning. Här tar vi till oss utbildningar från hela världen och här finns skolan mitt i byn. Här finns barns och ungas perspektiv med i allt vi gör. I Orsa skapar vi mötesplatser där vi utvecklar innovationer och tar idéer till handling. Vi tar vara på de kvaliteter vi har och lär nytt tillsammans. Här är vi nyfikna, har glimten i ögat och har modet att testa nya vägar. Här skapar vi vår framtid.

Vi agerar i en värld av ständig förändring. Vi knyter relationer och utvecklas med vår omvärld och tar in de regionala och globala perspektiven. Vår närhet och kreativitet gör att vi är en av de bästa platserna för samarbeten som skapar värde. Här är alla viktiga i arbetet med att skapa ett hållbart samhälle där vi vill leva, gammal som ung. I Orsa finns gemenskap, mod och skaparkraft.

I Orsa finns livskvalitet.

Att bo i Orsa är att leva.

I Orsa är naturen alltid tillgänglig och synlig. Här finns ett unikt centrum för upplevelser utomhus och här finns den orörda vildmarken och tystnaden. Orsa är en plats som vi är stolta över. Vi tar hand om varandra, vår miljö och vår natur och här behöver ingen vara ensam. Vi har ett liv i balans och det är tryggt att leva just här.

Vi har en fot i historien och en i framtiden. Här finns en kulturbygd med en särskild känsla och anda. Här finns hus som berättar vår historia och nya hållbara boenden som sticker ut. Orsa är en mittpunkt för musik och kultur och här finns en framtidstro där vi bevarar och skapar nytt med stolthet och glädje. I Orsa har vi tid och kraft att leva.

I Orsa gör vi saker möjliga.

I Orsa möter du det enkla.

I Orsa finns en naturlig närhet och ständiga samtal mellan invånare, besökare, föreningar och företagare. Här finns en välkomnande öppenhet som lägger grunden för allt vi gör. Vi kommunicerar i alla riktningar och här finns Sveriges bästa invånardialog.

I Orsa gör vi saker tillsammans och på ett enkelt sätt. Här är det lätt att skapa, mötas, förnya och förvalta. Genom vår öppenhet är vi trovärdiga och har ett

klimat där alla strävar efter bra lösningar för dem vi finns till för. Här både vill och hinner vi mer.

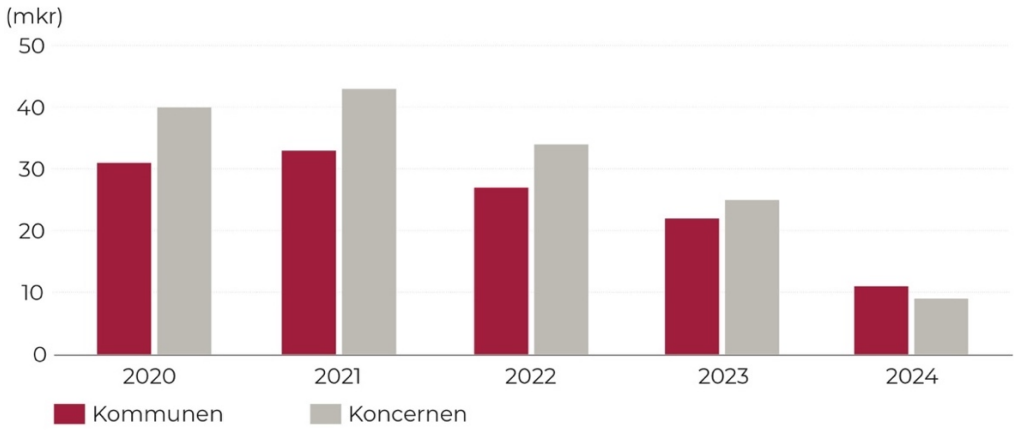
Vi och vår skog och mark, våra byar och centrum bjuder in till nya möjligheter. Här finns företagare och entreprenörer som erbjuder tjänster och produkter både lokalt och globalt. Här möter digitala lösningar både unika affärer och personlig service, vilket för många är ett resmål i sig. Här är det helt enkelt lätt att uppleva kvalitet. I Orsa gör vi det möjligt.

Översikt över verksamhetens utveckling

Tyvärr kan vi åter se tillbaka på ett år fyllt av krig och oro i världen. Positivt är att inflationen sjönk, vilket medförde flera räntesänkningar. I början av 2025 ser det däremot ut som om inflationen åter har en tendens att öka. Året som gick innebar utmaningar i form av hög efterfrågan på hemtjänst och förskoleplatser. En extra förskoleavdelning öppnades och många barn behövde samtidigt extra insatser. Kommunkoncernen redovisade ett ekonomiskt resultat på 9 mnkr (25 mnkr 2023), vilket var högre än budgeterat. De helägda bolagens del av resultatet var – 2 mnkr (3 mnkr).

Årets ekonomiska resultat

Koncernen	2024	2023	2022	2021	2020
Verksamhetens nettokostnader (mkr)	– 523	– 488	– 451	– 435	– 410
Skatteintäkter (mkr)	540	516	492	475	456
Finansnetto (mkr)	– 8	– 3	– 6	3	– 5
Årets resultat (mkr)	9	25	34	43	40
Eget kapital (mkr)	455	446	421	387	343
Soliditet enligt balansräkningen (%)	39	43	43	40	37
Soliditet inklusive samtliga pensionsåtaganden (%)	26,9	29,4	28,5	25,0	21,0
Investeringar netto (mkr)	197	102	42	72	76
Självfinansieringsgrad, investeringar (procent)	30	73	186	113	102
Långfristig låneskuld (mkr)	464	374	364	394	394

Verksamhetens nettokostnader består av verksamhetens intäkter minus verksamhetens kostnader och avskrivningar. Nettokostnaderna ökade med 35 mnkr samtidigt som skatteintäkterna ökade med 24 mnkr, vilket försämrade resultatet jämfört med 2023. I tabellen definieras skatteintäkter som summan av rena skatteintäkter, generella bidrag och utjämningsbidrag samt fastighetsavgifter. Ökningen bestod till största delen av att fastighetsavgifterna ökade.

Finansnettot var negativt, trots god likviditet och ett högt ränteläge samt avyttrade fondplaceringar. Vinsten på placeringarna redovisades till största delen 2023 då de steg i värde. År 2024 ökade de finansiella kostnaderna knutna till pensioner. I slutet av året tog kommunen ett lån på 75 mnkr vilket medförde räntekostnader. De finansiella kostnaderna ökade med 5 mnkr till 8 mnkr.

Årets positiva ekonomiska resultat medförde en ökning av det egna kapitalet med motsvarande belopp. Soliditeten har varit relativt stabil de senaste åren, men sjönk när kommunen påbörjade upplåningen för att finansiera det nya särskilda boendet (SÄBO). Det gällde även soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden som uppgick till 27 procent (29), att jämföra med målet 20 procent. Investeringsnettot var betydligt högre än 2023, vilket till största delen förklarades av bygget av det nya SÄBO och att överföringsledningen till Grönklitt genomfördes. Investeringarna ligger de närmaste åren på en hög nivå tills SÄBO är klart. Kommunen lånade 75 mnkr, vilket var den första etappen för att finansiera SÄBO. Samtidigt tog Orsa Vatten och Avfall upp nya lån på 15 mnkr.

Koncernen	2024	2023	2022	2021	2020
Skatteintäkter (mkr)	540	516	492	475	456
Förändring skatteintäkter (%)	5	9	4	4	5
Invånare	6 851	6 908	6 934	6 918	6 877
Verksamhetens nettokostnader (mkr)	– 528	– 496	– 462	– 449	– 425
Förändring verksamhetens nettokostnader (%)	6	10	3	6	0
Verksamhetens nettokostnad / invånare (kr)	– 77 083	– 71 801	– 66 628	– 64 958	– 61 793
Finansnetto (mkr)	– 1	2	– 3	7	0
Årets resultat (mkr)	11	22	27	33	31
Årets resultat i förhållande till skatteintäkter (%)	2,0	4,2	5,5	6,9	6,7
Eget kapital (mkr)	368	358	336	309	277
Eget kapital /invånare (kr)	53 766	51 791	48 495	44 724	40 217
Låneskuld (mkr)	75	0	0	0	0
Låneskuld/ invånare (kr)	10 947	0	0	0	0
Investeringar (mkr)	129	33	16	21	23
Soliditet enligt balansräkningen (%)	55	68	70	69	65
Soliditet inklusive samtliga pensionsåtaganden (%)	34	42	41	36	30
Likvida medel, inklusive placering värdepapper (mkr)	118	122	115	102	74
Kassalikviditet, (exklusive exploateringsfastigheter) (%)	131	175	201	180	138
Årsarbetare	510	509	505	507	504
Lönekostnader (mkr)	340	320	299	298	287
Andel av verksamhetens kostnader (%)	57	56	53	56	57

Skatteintäkter har ökat med närmare 5 procent jämfört med 2023. Antalet invånare har sjunkit med 57 personer det senaste året. Verksamhetens nettokostnader (nettot av verksamhetens intäkter, kostnader och avskrivningar) har ökat med drygt 6 procent; underliggande har kostnaderna ökat med 5 procent samtidigt som intäkterna har minskat med 1,5 procent. Årets ekonomiska resultat, 11 mkr, är 9 mkr högre än budgeterat för 2024. Resultatet utgör 2 procent av skatter och bidrag, att jämföra med målet på

1,5 procent. De största förklaringarna till den positiva avvikelsen mot budget är högre skatteintäkter. Nämndernas resultat blev totalt sett 4,2 mkr sämre än budgeterat. Den enskilt största negativa avvikelsen återfinns under samhälle där en nedskrivning av värdet på exploateringsfastigheter har skett.

Det egna kapitalet är kommunens samlade resultat och förändringen mellan åren är årets resultat.

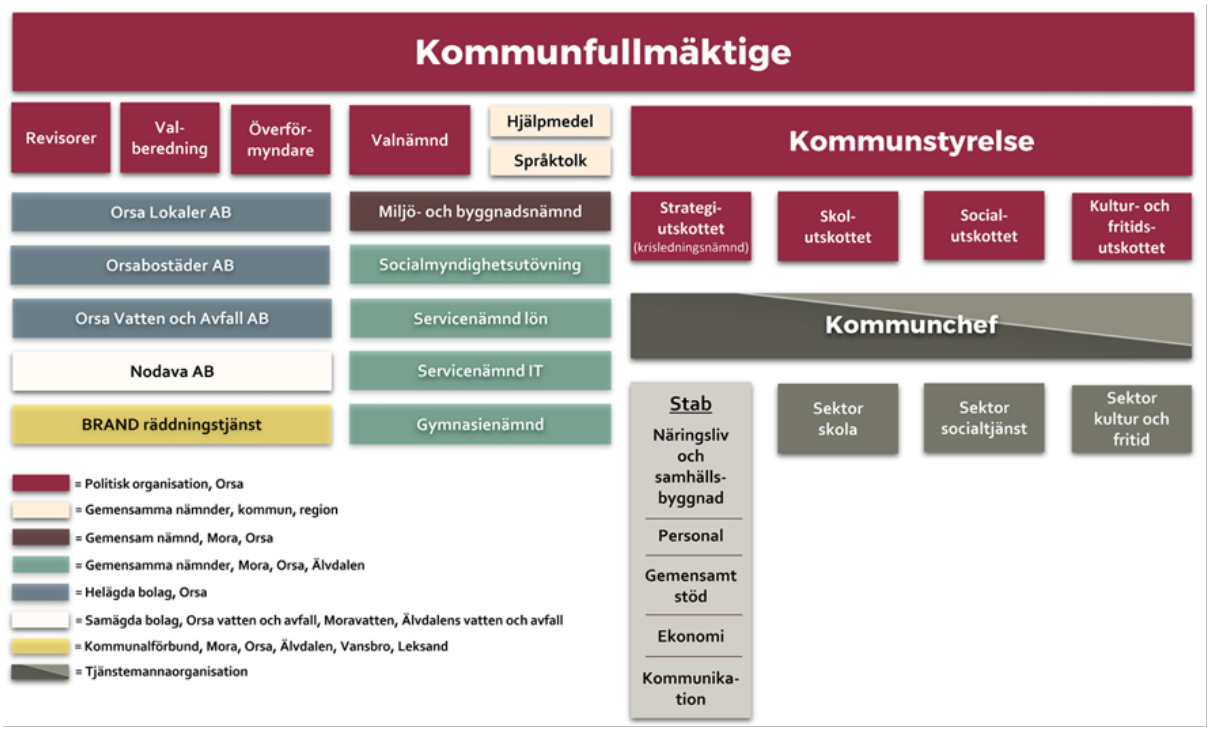
Investeringarna uppgick till 129 mnkr jämfört med budgeterade 175 mnkr. Den enskilt största investeringen var bygget av ett nytt SÄBO som påbörjades i slutet av 2023. Några andra stora investeringar var Sandhedsbron, ombyggnad av gator och investeringar i stadsnätet. De största avvikelserna mot budget återfanns för SÄBO-bygget, Blästgatan, stadsnätet och exploatering där investeringarna var lägre än vad som hade budgeterats.

Soliditeten, såväl exklusive som inklusive samtliga pensionsåtaganden, sjönk, vilket berodde på att kommunen lånade pengar. De likvida medlen består av kommunkoncernens bankkonton. Det positiva resultatet och nyupplåningen gjorde att likviditeten inte sjönk mer, trots de förhållandevis stora investeringarna. Kassalikviditeten är de likvida medlen i förhållande till de kortfristiga skulderna, vilket visar kommunens betalningsförmåga på kort sikt. Kassalikviditeten bör vara minst 100 procent och var 132 procent.

Antalet årsarbetare uppgick till 510, vilket var oförändrat jämfört med 2023. Lönekostnaderna uppgick till 340 mnkr, vilket var en ökning med 6 procent. En stor del i förklaringen till att lönekostnaderna ökade var att personalomkostnaderna ökade kraftigt till följd av de högre pensionskostnaderna. Ökningen exklusive pensioner var 3 procent.

Den kommunala koncernen

Kommunens organisation efter 1 september 2024

Kommunkoncernen är det samlade begreppet för hela kommunens verksamheter. Här ingår såväl den politiska organisationen, tjänstemannaorganisationen som helägda bolag. Kommunens uppgifter och befogenheter regleras ytterst av regeringsformen och kommunallagen.

I den kommunala koncernen ingår bolag där kommunen har minst 20 procents inflytande. Kommunen äger 35 procent i Oreälvens Kraft AB, men inflytandet beräknas inte vara så stort att kommunens andel av bolaget ska konsolideras. Kommunen är även delägare i Visit Dalarna AB till 6,6 procent och Inlandsbanan AB till 6 procent.

Sedan 1 januari 2023 har Orsa och Mora en gemensam miljö- och byggnadsnämnd. De båda byggnadsnämnderna i Mora och Orsa samt den tidigare gemensamma miljönämnden har upphört.

Centerpartiet och Socialdemokraterna bildar politisk majoritet i Orsa kommun 2022–2026.

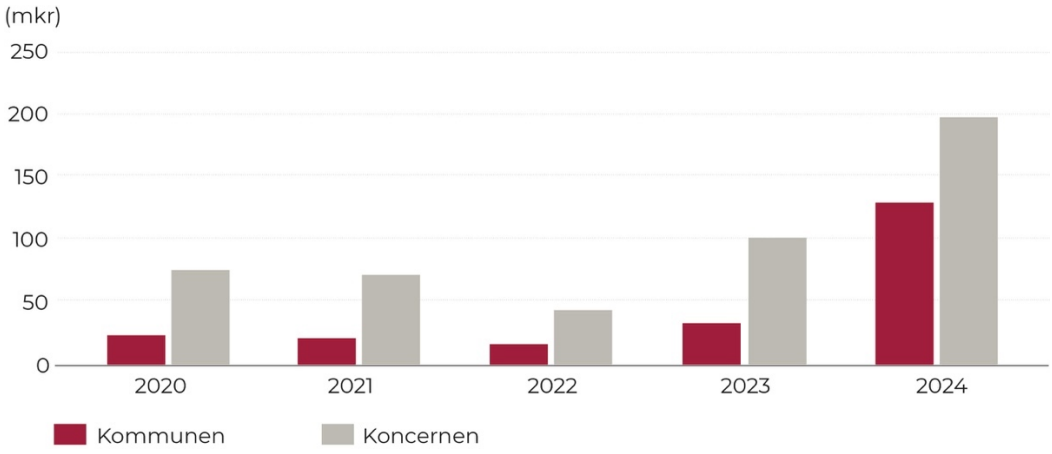
Valet till kommunfullmäktige i september 2022 resulterade i följande mandat: Vänsterpartiet 2, Socialdemokraterna 7, Miljöpartiet 1, Centerpartiet 11, Kristdemokraterna 2, Moderaterna 3 och Sverigedemokraterna 5 mandat.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

I begreppet ekonomisk ställning innefattas inte bara hur det ser ut för närvarande, utan också hur förutsättningarna är för att man ska kunna bedriva önskad verksamhet i framtiden. Förutom den löpande verksamheten måste också kommande investeringsbehov beaktas.

Investeringar kommun och koncern

Koncernen

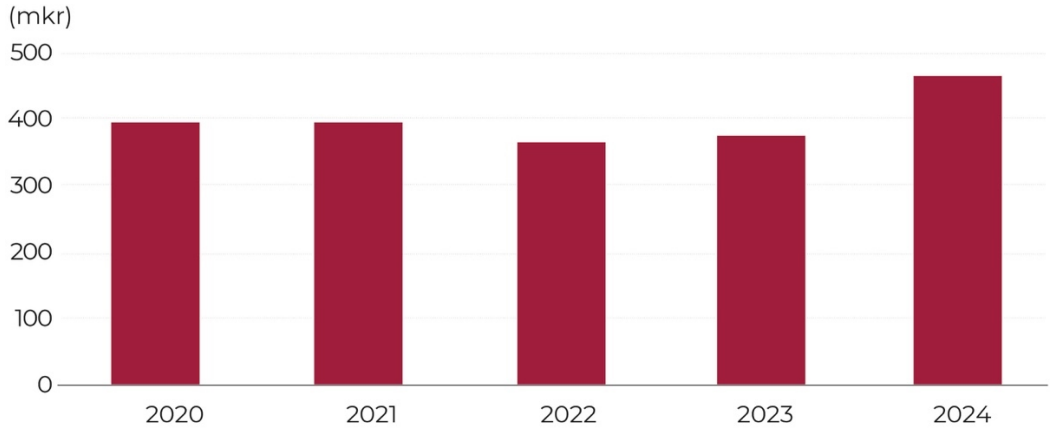
I kommunkoncernen ingår de helägda bolagen Orsa Lokaler AB (OLAB), Orsabostäder AB (OBAB) samt Orsa Vatten och Avfall AB (OVA). Koncernens ekonomiska resultat uppgick till 9 mnkr (25 mnkr 2023). Avvikelsen mellan åren berodde på 11 mnkr lägre resultat i kommunen och cirka 5 mnkr i resultatförsämring hos bolagen. OLAB redovisade ett negativt resultat 2024. Anledningen var en nedskrivning med 7 mnkr av värdet på folkparken Skeer. Bolagets resultat efter finansnetto exklusive nedskrivningen var 0,5 mnkr.

OBAB:s resultat försämrades med 4 mnkr och uppgick till 3 mnkr. Förklaringen var att intäkter av engångskaraktär försvann, samtidigt som kostnaderna för värme samt vatten och avfall ökade. Dessutom försämrades räntenettot.

Förutom osäkerheten i omvärlden är koncernbolagens och kommunens investeringsbehov mest oroande vad gäller den framtida, samlade ekonomin. Ett till vissa delar gammalt fastighetsbestånd, vatten- och avloppsledningar som behöver underhållas och byggas, samt ökade resurser till reningsverk med mera kräver mycket stora investeringar. Till det kommer även stora planerade investeringar i kommunen.

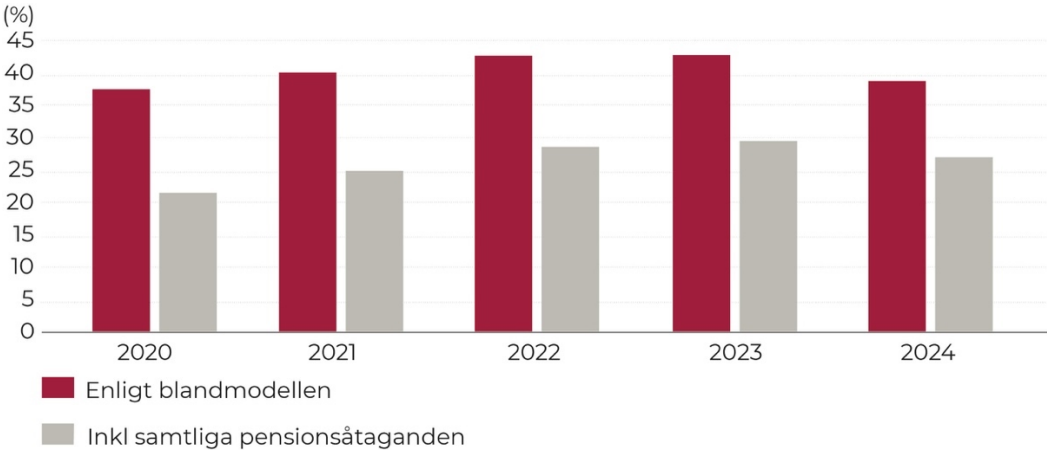
Orsa Lokaler AB investerade 8 mnkr, Orsabostäder AB 20 mnkr och Orsa Vatten och Avfall AB 41 mnkr, där överföringsledningen från Grönklitt utgjorde den enskilt största satsningen. En stor utmaning vad gäller kommunkoncernens ekonomi är de stora investeringsbehov som förväntas kommande tio år. Den enskilt största investeringen avser byggandet av ett nytt särskilt boende (SÄBO) som pågår en bit in på 2027. Den senaste femårsperioden uppgick nettoinvesteringarna i koncernen till 489 mnkr, varav 223 mnkr skedde i kommunen och 266 mnkr i bolagen. Enligt den tioåriga investeringsplanen 2024–2033 förväntas investeringarna under perioden uppgå till 1,5 miljarder kr för kommunkoncernen.

Låneskuld kreditinstitut koncernen

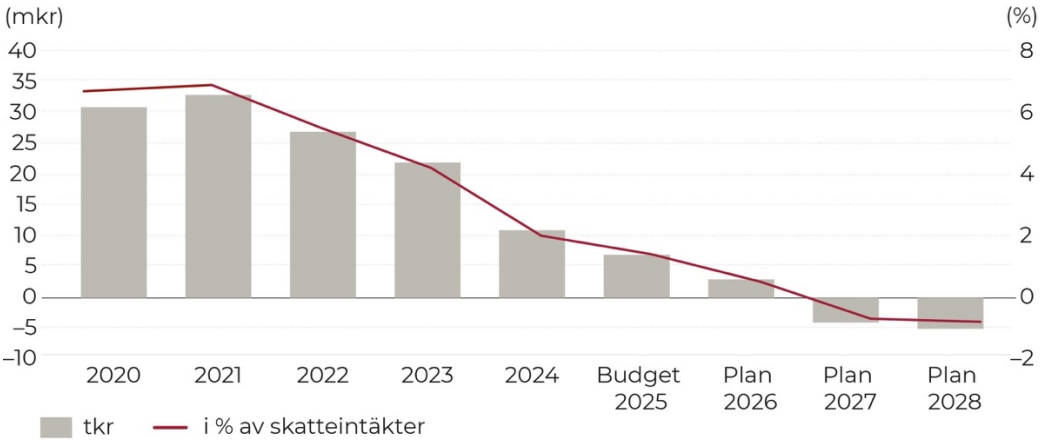
Orsa Vatten och Avfall AB utökade sin skuldsättning med 15 mnkr och kommunen med 75 mnkr. Under 2023 och 2024 förnyade samtliga bolag sina lån, vilket syns i bolagens högre räntekostnader.

Soliditet koncernen

Hur soliditeten utvecklas efter perioden i diagrammet ovan är intressant med tanke på kommande investeringar. Innevarande år, och de närmaste åren då investeringarna är som störst, räknar koncernen med att soliditeten minskar för att efter några år stabilisera sig.

Årets resultat, budget och plan

Kommunen redovisade ett sämre resultat före finansnetto jämfört med 2023. Även det finansiella nettot var lägre, främst på grund av högre räntekostnader för pensioner. Kommunens ekonomiska mål – att resultatet innevarande år, samt över budget- och planperioden i genomsnitt, ska vara minst 1,5 procent av skatter och generella bidrag – var inga problem fram till och med 2024. År 2024 uppgick resultatet till 2 procent. Liggande budget 2025 och plan 2026–2027 visar däremot ett resultat under 1,5 procent. De närmaste åren blir riktigt tuffa eftersom kommunen har ökade investeringsutgifter och befolkningen fortsätter att minska, vilket får stor påverkan på skatteintäkterna. Till det kommer resultatet från utredningen om en ny kostnadsutjämning som riskerar att minska Orsa kommuns intäkter med 6 mnkr.

Nettokostnader

Belopp i mnkr	Utfall		Budgetavvikelse		Procent	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**
Kommunfullmäktige	2,9	2,7	0,3	– 0,1	1	1
Kommunstyrelse	80,1	75,4	3,9	6,1	15	15
Utskott för strategi	24,7	23,1	0,0	– 0,2	5	5
Utskott för samhälle	61,8	52,5	– 7,3	– 1,8	12	10
Utskott för lärande	148,4	143,7	– 2,4	– 4,1	29	28
Utskott för omsorg	191,9	188,7	1,3	– 8,8	37	37
Delsumma	509,8	486,1	– 4,2	– 8,9	98	96
Årets resultat	10,6	21,5			2	4
Summa	**520,4**	**507,6**			**100**	**100**

Av tabellen framgår att årets negativa budgetavvikelser avsåg samhälle och lärande, samtidigt som kommunstyrelsen och omsorgen redovisade ett överskott.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktiges positiva avvikelse förklarades av att verksamheten som rör valnämnden och god man hade lägre kostnader än budgeterat.

Kommunstyrelsen

Den enskilt största förklaringen till kommunstyrelsens överskott var att medel till kommunstyrelsens förfogande utnyttjades i betydligt mindre omfattning än vad som var budgeterat.

Personalenheten redovisade ett överskott eftersom det var låg facklig aktivitet det första halvåret. Aktiviteten ökade glädjande nog mot slutet av året. Det inkom också ett bidrag från Försäkringskassan för extra höga sjukkostnader.

Kommunikationsenheten redovisade ett överskott. Förklaringen var projektet *Min digitala arbetsplats* (kommunens nya intranät) där det gjordes en bra upphandling av it-leverantör för teknisk utveckling.

Strategiutskottet

Gemensamt stöd höll budget på en samlad nivå. På grund av tjänstledigheter där inga vikarier tillsattes fanns det utrymme för en del kompetenshöjande insatser för medarbetarna och vissa mindre investeringar.

Kostenheten fick en utökad budget för livsmedel, men fortsätter det ekonomiska arbetet med budget, varukontroll och matsedelsplanering för att öka medvetenheten kring höga livsmedelspriser hos medarbetarna.

Fastigheter och service var den del i gemensamt stöd som överskred sin budget, vilket främst förklarades av att personalstyrkan utökades för att enheten skulle klara de interna mattransporterna för kostenhetens räkning.

Samhälle

Årsbokslutet visade en negativ avvikelse för områdena gator och vägar samt skog och mark, framför allt på grund av ökade kostnader för snöröjning, sandning och vägbidrag. Resultatet belastades dessutom av en engångspost för nedskrivning av värdet på exploateringsfastigheter med 4,3 mnkr som avsåg tidigare års nedlagda kostnader för förstudier.

Beräkningsgrunden för avgiften till Visit Dalarna förändrades, vilket inte låg med i budget och därför medförde en negativ avvikelse.

Kultur och fritid visade en negativ avvikelse. Den största posten var reparationer och underhåll av ishallen.

Lärande

Lärande visade ett underskott. Det berodde på att det var många barn i förskolan under våren. Dessutom påverkade nytillkomna barn med behov av särskilt stöd resultatet.

Det första halvåret ökade kostnaderna utöver budget för barnomsorg på obekväm arbetstid. Verksamheten avslutades vid halvårsskiftet.

Omsorgen

Socialtjänsten redovisade ett litet överskott. Äldreomsorgen klarade budgeten bättre än tidigare år, även om inflödet i främst hemtjänsten ökade – året inleddes på rekordhöga nivåer. Att det ändå blev ett bra utfall berodde framför allt på ett statsbidrag på drygt 3 mnkr som beviljades efter idogt arbete med att få ned andelen vikarietimmar 2023.

Inom verksamheten funktionshinder tillkom ett antal nya behov. Även om de var få medförde varje nytt beslut höga kostnader. Den del av verksamheten som hade svårast att klara budgeten är individ- och familjeomsorgen, vilket i sin tur berodde på höga placeringskostnader och att konsulter behövde anlitas. År 2024 var det ovanligt många placeringar av barn. De flesta placerades i kommunens egna familjehem, men det stora antalet medförde att budgeten överskreds.

Finansieringen

Finansieringen bidrog med ett budgetöverskott på 12 mnkr. De största förklaringarna var högre skatteintäkter och högre finansiella intäkter på kapital än budgeterat. I finansieringen återfanns också kostnader för projektledare och konsulter för bygget av ett nytt SÄBO.

Finansiella risker

Orsa kommun tog ett lån på 75 mnkr samtidigt som Orsa Vatten och Avfall AB utökade sin skuldsättning med 15 mnkr. Låneskulderna i koncernen uppgick vid utgången av 2024 till totalt 464 mnkr (374 mnkr). Räntorna

sänktes vid flera tillfällen efter att ha stigit både 2022 och 2023. Behovet av en ökad belåning kvarstår de år som SÄBO-bygget pågår.

Pensioner

De gamla riktlinjerna för förvaltning av pensionsförpliktelser togs bort, eftersom kommunen inte har några placeringar som är förpliktade att användas för framtida pensionsutbetalningar. Inga förpliktelser har tryggats i pensionsförsäkring eller pensionsstiftelse, inte heller egna förvaltade pensionsmedel. Pensionsavsättning inklusive löneskatt uppgick till 65 mnkr i koncernen. Pensioner som redovisas som ansvarsförbindelse uppgick till 139 mnkr. Enligt de senaste prognoserna sjunker pensionskostnaderna det närmaste året.

Befolkningsutveckling

Befolkningsutveckling	2024	2023	2020	2017	2014
0–5 år	367	361	369	345	353
6–15 år	655	672	670	704	703
16–18 år	221	218	231	251	232
19–64 år	3 638	3 687	3 699	3 764	3 754
65–79 år	1 387	1 404	1 400	1 321	1 272
80 år och äldre	583	566	508	502	498
Invånare totalt	**6 851**	**6 908**	**6 877**	**6 887**	**6 812**

Som framgår av tabellen sjönk antalet invånare 2024. Det som kan noteras är att födelsetalen varit väldigt låga de senaste åren. Antalet barn i förskoleålder ökar trots att födelsetalet sjunkit vilket förklaras av ett positivt flyttnetto i åldersgruppen. Den åldersgrupp som ökar mest är gruppen 80 år och äldre. Demografiutvecklingen är sådan att antalet äldre ökar allt snabbare de närmaste åren. Positivt att notera i skrivande stund är att flyttnettot t o m februari 2025 var positivt, vilket innebar att befolkningen ökade.

Händelser av väsentlig betydelse

Kommunen fick en ny organisation från 1 september efter beslut i kommunstyrelsen i april. I huvuddrag innebär det att utskottet för samhälle renodlas till ett kultur- och fritidsutskott och tillförs musikskolan från skolutskottet. Ärenden som rör stadsnät och fiber, fastighets- och markärenden samt trafikfrågor flyttas till strategiutskottet. Arbetsmarknadsenheten (AME) och integration flyttas till socialutskottet.

I Orsa skapar vi med, inte för

Skolan arbetar för målen att eleverna är trygga och längtar till skolan och att undervisningen stimulerar eleverna till lärande. Skolan fokuserar 2025 på att fördjupa, utveckla och analysera kvalitetsarbetet i för- och grundskolorna. Exempel på aktiviteter och insatser är arbete i skolsociala team, utbildning, medverkande i forskningsprojekt och arbete med Naturvetenskap och Teknik för Alla (NTA). Under hösten förväntas en minskning av antalet barn i förskolan, vilket medför att en tillfällig avdelning stängs. Samverkan med näringslivet fortsätter och rustning av såväl inne- som utemiljö på skolgårdarna pågår.

Kommunfullmäktige har beslutat att kommunen ska erbjuda anpassad grundskola för årskurs 1–3 i egen regi från och med hösten 2025. Anpassad grundskola är en skolform för elever med intellektuell eller kognitiv (kunskapsrelaterad) funktionsnedsättning. Den erbjuder individanpassad undervisning med lägre studietakt och extra stöd. Skolan kan vara ämnesindelad eller fokusera på livsfärdigheter. Efter avslutad utbildning kan eleverna gå vidare till anpassad gymnasieskola eller yrkesutbildning.

Från och med 1 juli erbjuds inte barnomsorg på obekväm arbetstid, eftersom kostnaderna kraftigt överskred budget och likvärdigheten inte kunde garanteras. En tillfällig förskoleavdelning var öppen under våren eftersom barnantalet ökade. Av eleverna i årskurs 9 blev 83 procent behöriga till ett nationellt program på gymnasiet. Det var framför allt måluppfyllelsen i matematik som brast.

Kommunstyrelsen antog ett handlingsprogram för brottsförebyggande arbete. Det utgår från en kartläggning av brottsligheten inom kommunens geografiska område, sociala faktorer och andra relevanta källor.

Kommunen stärkte organisationen för att hantera händelser i kris med utbildnings- och övningstillfällen. Chefen för gemensamt stöd gick en stabschefsutbildning.

Temat för Unga kommunutvecklare 2024–2025 är Unga och arbete: vad är viktigt för att unga ska kunna välja att stanna kvar i, flytta hem till eller flytta till Orsa? Förutom det övergripande området arbete identifierade ungdomarna annat som spelar in i valet av plats att bosätta sig på: fritid och sociala nätverk, trygghet och trivsel, bostad och kommunikationer. Kring dessa områden tog ungdomarna fram förslag och synpunkter. Förvaltningarnas uppdrag var sedan att i dialog med ungdomarna se vilka åtgärder som är aktuella. Som exempel kan nämnas att ungdomarna är en del av det nyligen startade centrumutvecklingsrådet, de var dialogpart när programmet för fritid togs fram och tog tillsammans med skolans ledningsgrupp fram förslag på hur skolan kan ta sig an rasism och utanförskap i skolan.

Kommunutvecklarna var även en del av projektet *Gränsöverskridande ungdomssamarbete* tillsammans med länsstyrelsen, Inlandet samt sju andra norska och svenska kommuner som alla är mindre och gränsnära.

Kommunikationsenheten lade stort fokus på projektet *Min digitala arbetsplats* och det nya intranätet Wetum, som både ska vara medarbetarna till nytta och bidra till en effektivare arbetsdag.

Samverkansavtalen för de gemensamma nämnderna it, lön, social myndighetsutövning och avtalet för upphandlingsenheten reviderades under hösten. Kostnadsfördelningen justerades för att skapa enkelhet och transparens.

Den 9 juni genomfördes valet till Europaparlamentet. Invånarna kunde förtidsrösta i kommunhuset. På valdagen kunde man rösta i sin vallokal, och de som hade svårt att ta sig dit kunde rösta via bud eller med hjälp av en ambulerande röstmottagare.

Kommunfullmäktige beslutade på ett extrainsatt sammanträde i juni att avbryta folkomröstningen om planerade vindkraftsprojekt, eftersom Dalavind meddelade att företaget dragit tillbaka ansökan.

Utjämningssystemet syftar till att ge alla kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar, oavsett skattekraft eller strukturella kostnader. Systemet har granskats och i juli kom ett nytt förslag till beräkning av inkomst- och kostnadsutjämning. Den nya modellen är till Orsas nackdel och skulle innebära 6 mnkr lägre intäkter per år, vilket innebär en stor påverkan på kommunens ekonomiska utrymme. Dessutom visade den senaste skatteprognosen att Orsa på grund av lägre slutavräkningar förlorade 2,2 mnkr 2024 och tappar 4,3 mnkr 2025, 3,6 mnkr 2026, 2,5 mnkr 2027 och 2,2 mnkr 2028. Om dessutom den förändrade skatteutjämningen går igenom innebär det att kommunen måste minska kostnaderna med närmare 10 mnkr.

Kommunen jobbar kontinuerligt med dialog och delaktighet med invånarna, allt enligt visionen Orsa 2050. Invånardialoger genomfördes för tre politiska ärenden: grönare centrum, tryggare Orsa och program för fritid. En ny tjänst för medborgarförslag har lett till enklare administration internt och tydligare ansökningsförfarande och synbarhet för medborgaren.

När det gällde frågan i SCB:s medborgarundersökning om möjligheten att delta aktivt i arbetet med att utveckla kommunen hamnade Orsa på sjätte plats bland de 128 kommuner som deltog. På frågan om Orsaborna tycker sig ha möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut hamnade kommunen på andra plats. Orsa tog stora kliv framåt när det gäller inflytande för invånarna.

I Orsa finns livskvalitet

De senaste årens trend med en växande andel äldre i befolkningen innebär ökade behov i framför allt hemtjänsten. Nödvändiga åtgärder för att få arbetskraften och ekonomin att räcka till innebar förändringar i scheman genom kortare nattpass och övergång till varannan helgsarbete. Andra exempel på förändrade arbetssätt är breddinförande av läkemedelsautomater och digitala inköp i hemtjänsten.

Individ- och familjeomsorgen (IFO) hade ovanligt många placeringar.

Den nya socialtjänstlagen förväntas träda i kraft vid halvårsskiftet 2025. Socialtjänsten ska bli mer förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad. Nya konkreta, förebyggande och uppsökande arbetssätt inleddes och är riktade både till yngre (genom samarbete med skolan i ett skolsocialt team) och äldre (genom hälsosamtal med Orsas invånare som är 80+ år).

Bygget av det särskilda boendet Slipstenen på Storgärdet fortgår. Det ska stå klart för inflyttning 2027.

Ett av kommunens mål är att befolkningen ska öka. Prioriterade detaljplaner hänger samman med bostads- och näringslivsutveckling. Kommunen arbetar med en detaljplan för Löva Strand för att åstadkomma fler bostäder söder om Orsa. Detaljplaner för Grönklitt låg ute för granskning och planeras antas våren 2025 och ett planprogram för Grönklitt ska tas fram.

Orsa Vatten och Avfall planerar stora investeringar i en ombyggnad av Bunk avloppsreningsverk, va-försörjning i Grönklitt samt utredningar och projektering av ett utbyggnadsområde enligt kommunens va-plan.

Program för fritid håller på att tas fram, liksom en plan för Bergets friluftsområde. En ny långbrygga vid Udden byggs 2025, förutsatt att tillståndsprocessen och projekteringen löper som planerat.

Slättbergsdammen rustades upp, en ny brygga anlades och marken runtom justerades. Det var en lyckad satsning som uppskattades av medborgarna.

Simhallen är i dåligt skick och en inriktning för simhallens framtid ska tas fram.

Ett grönare centrum planeras med fokus på Slipstenstorget. Planen är att det ska vara betydligt mer grönska till sommaren.

Kommunfullmäktige beslutade i april om en kretsloppsplan för 2024–2030 med målen att minska mängden avfall med 25 procent, mängden avfall till förbränning med 50 procent, samt att kvalitetssäkra det kommunala avloppsslammet och åtgärda nedlagda deponier med efterbehandling.

I Orsa gör vi saker möjliga

Kommunen har ett gott näringslivsklimat och siktar mot Sveriges bästa. Kompetensförsörjning, bostadsutveckling och besöksnäring är prioriterade områden. Orsa hade åter det högsta sammanfattande omdömet i Dalarna enligt Svenskt Näringslivs enkät om företagsklimatet. Kommunen klättrade till plats 47 i Sverige och behöll topplaceringen i länet med ett omdöme på 4,34 (jämfört med 4,21 föregående år). Det placerar Orsa på topp 10 i landet. Genom samverkan mellan företagare, tjänstemän, organisationer och politiker fortsätter trenden uppåt.

Planeringsstrategin beslutades i kommunfullmäktige i maj. Strategin pekar ut att planprioriteringen ska fortsätta utvecklas. Den bör kompletteras med genomförandeaspekter och en fördjupad översiktsplan för Orsasjön som

arbetas fram över kommungränsen. Förutsättningarna för att ta fram ett kulturmiljöunderlag ska ses över, liksom möjligheterna att ta fram en plan för energi. Det framgår också att kommunen behöver undersöka förutsättningarna för att kartlägga jordbruksmarkens värden.

Planprogrammet för Grönklitt pågår. Detaljplanplanearbetet för Löva Strand har dragit ut på tiden. Kommunstyrelsen beslutade i april att anslutningsvägen ska dras i en delvis ny sträckning öster om Lisselhedsvägen/Lisselhedsgatan. En naturvärdesinventering gjordes vid Löva strand där kommunen planerar för ett bostadsområde. Resultatet visade att i området finns det en rödlistad orkidéart, knärot, och även tretåig hackspett. En dispens krävs för att få exploatera området med bostäder. Samråd kommer att ske med länsstyrelsen. Kommunstyrelsen lämnade i juni positivt planbesked för Bäcka med planerad start 2027. Där vill den sökande kunna bygga bostäder, fritidshus och ställplatser. Kommunstyrelsen beslutade i juni om markanvisning av Ulas 2 (vid Lillåvallen) där exploatören planerar flerfamiljshus.

I maj antog kommunfullmäktige regler för bidrag till enskilda vägar. Orsa Besparingsskog har med några få undantag varit den enda väghållaren för enskilda vägar. Eftersom företaget sade upp avtalet från 31 december 2024 beslutade kommunen om vägbidrag för att enligt likställighetsprincipen underlätta för enskilda väghållare att sköta sina åtaganden.

Dalagatan 1 såldes och en ny ägare tillträdde fastigheten 1 april. I samband med försäljningen styckades en del av fastigheten av för att Orsa Lokaler AB ska kunna fortsätta utveckla kommunen.

Ombyggnaden av Kyrkogatan 2 (Handelsbankens gamla lokaler) upphandlades som totalentreprenad. Byggstarten planeras till augusti 2025 med inflyttning i oktober.

Det är viktigt att Orsa når målet att ha god ekonomisk hushållning. Det fordras ett långsiktigt perspektiv för att klara den kommunala verksamheten. Elevunderlaget minskar och andelen äldre ökar. Kommunen måste prioritera för att på bästa sätt möta invånarnas behov med befintliga resurser. Arbetssätt måste förändras och resurserna fördelas dit de behövs mest. För att klara det måste digitaliseringens möjligheter tillvaratas. Samtidigt ökar de digitala riskerna, vilket innebär att den digitala säkerheten måste öka.

Utredningen av kommunalekonomisk utjämning presenterades. Enligt den är Orsa en av de kommuner som blivit överkompenserade för administration och politisk verksamhet. Om förslaget går igenom innebär det en sänkt utjämning motsvarande 6 mnkr. Den väntade propositionen om ett nytt utjämningssystem finns dock inte med i regeringens plan fram till hösten 2025. Därför kan kommuner och regioner inte räkna med att det införs ett nytt utjämningssystem till 2026 utan troligen tidigast 2027.

Gemensamma nämnder och verksamheter

Gemensam gymnasienämnd

Nämnden är gemensam för Mora, Orsa och Älvdalens kommuner.

Elevenkäten visar fortfarande hög trivsel och trygghet på skolan. Idrottseleverna presterade fint med flera SM- och VM-medaljer i bland annat ishockey, längdskidåkning och skidorientering.

Projektet *Yrkesväg* ger elever med kort skolbakgrund större chans att bli matchningsbara på arbetsmarknaden. Effekterna är ökad motivation till arbete och studier, ökat självförtroende, ökad kunskap om arbetsliv, förbättrad hälsa, kontakter och ökad förmåga till samarbete.

Vuxenutbildningen inledde ett samarbete med projektet *Steget före* som handlar om att erbjuda en väg framåt för personer som är utan jobb och/eller försörjning.

Förskollärarprogrammet via Högskolan Dalarna har varit vilande i flera år. Eftersom behovet av kompetensen är stort uppvaktade personal på MHC (Mora högskolecentrum) Karlstads universitet som har utbildningen på distans. I våras fick MHC klartecken att vara med på ett intag till vårterminen 2025. Det resulterade i 28 förstahandssökande till 10 platser.

På OHC (Orsa högskolecentrum) tillkom fler och fler studenter och lokalen används varje vecka. Personalen arbetar på MHC vissa dagar, vilket gör att studenter som skriver tentamina där kan tipsas om OHC. Samarbetet är också bra med biblioteket i Orsa som tipsar om möjligheterna med OHC.

Gemensam nämnd för social myndighetsutövning

Nämnden är gemensam för Mora, Orsa och Älvdalens kommuner.

År 2023 fick styrgruppen i uppdrag av presidiet att utreda den gemensamma nämndens organisation. Under våren beslutades att organisationen förblir i den form den är.

För att det ska vara möjligt att fördjupa sig inom olika områden påbörjades ett arbete med så kallade fokusgrupper inom ramen för en lärande organisation. Medarbetarna vid Norra Dalarnas myndighetsservice (NDM) fördjupar sig i kunskaper kring demens, psykisk ohälsa, våld i nära relation, missbruksproblematik, samsjuklighet och alternativ kommunikation.

Ett nytt arbetssätt genom förenklad handläggning utreddes, liksom ett verktyg för beräkning av assistanstimmar. Arbetet pågår och sker delvis i samarbete med Enheten för Digitalisering, Innovation och Teknik (eDIT).

NDM mottog flera domar från förvaltningsrätten och kammarrätten som efter överklagan bekräftade att NDM fattat rätt beslut. Det tyder på att handläggningen är rättssäker och håller god kvalitet.

Samverkan mellan NDM och de tre kommunernas individ- och familjeomsorg (IFO) och verkställande aktörer hade hög prioritet. Olika samarbetsformer startades och 1:e handläggare finns på plats varannan vecka i Orsa och Älvdalen som ett led i att förbättra samverkan**.**

Gemensam servicenämnd för löneadministration

Nämnden är gemensam för Mora, Orsa och Älvdalens kommuner.

En förstudie om upphandling av löne- och HR-system genomfördes. Projektledare från eDIT ledde förstudien där flera verksamheter var representerade i styrgrupp, projektgrupp och referensgrupper. En extern konsult var expertstöd.

Digitala anställningsavtal infördes i vård, skola och bemanning under våren. Införandet för resten av verksamheterna fick skjutas fram på grund av hög frånvaro hos löneservice.

Hög sjukfrånvaro påverkade enheten mycket. I augusti låg sjukfrånvaron på strax över 20 procent. Enheten fick omprioritera projekt och arbetsuppgifter som inte var akuta. Efter en längre period av upplevd hög arbetsbelastning som kulminerade i omfattande arbetsrelaterad sjukfrånvaro, tog lönechefen och verksamhetsplaneringsrådet (VP-rådet) fram en handlingsplan. Syftet är att skapa en hållbar arbetsmiljö och att klara av uppdraget att leverera löneadministration.

Gemensam miljö och byggnadsnämnd

Nämnden är gemensam för Mora och Orsa kommuner.

Planenheten arbetade med stora projekt i båda kommunerna: en detaljplan för Strandens skola i Mora och flera planer i Grönklitt i Orsa. Båda kommunerna antog planeringsstrategier (verktyg för kontinuerlig översiktsplanering).

Den 1 januari blev det obligatoriskt för kommunerna att ta betalt för livsmedelskontrollen. Det innebar nya rutiner och ökad administrativ tid för inspektörerna. Miljöskydd hade fortfarande ett högt inflöde av tillståndsansökningar för enskilda avlopp. Livsmedel utförde i stort sett planerad tillsyn och kontroll. När det gällde tillsyn enligt miljöbalken var resultatet något sämre och inom alkohol och tobak är det en bra bit kvar.

Genom digitaliseringsmedel från Orsa kommun har nämnden under två år arbetat med att digitalisera byggnadsnämndens arkiv på Dalagatan 1. Det görs för att framtidssäkra dokumenten och spara plats genom att man går

från papper till skärm. Digitalisering och skanning av arkivet gör det enklare att söka dokumenten.

Energi- och klimatrådgivningen lade fokus på rådgivning kring civil beredskap.

Gemensam servicenämnd IT

Nämnden är gemensam för Mora, Orsa och Älvdalens kommuner.

Enheten för Digitalisering, Innovation och Teknik (eDIT) ställdes inför flera kritiska händelser som hade stor påverkan på verksamheten.

En ny skolplattform upphandlades och började införas. Problem med leverantörens kravuppfyllelse krävde interna omprioriteringar och externa konsultinsatser.

Upprepade inbrott ledde till förluster av digitala skolverktyg och ökade kostnader för ersättning och återställning.

Under början av året genomgick eDIT en förändring på chefsnivå, där it-driftchefsrollen byttes ut. Även en omstrukturering gjordes där fem tekniker omplacerades till it-specialister.

Brandkåren Norra Dalarna

Brandkåren Norra Dalarna är ett kommunalförbund mellan Mora, Orsa, Älvdalen, Vansbro och Leksand.

Tre stora investeringar genomfördes: två nya släckbilar och nya andningsapparater. Den nya utrustningen ger BRAND bättre förutsättningar att effektivisera verksamheten och skapar en bättre arbetsmiljö för personalen.

Brandkåren hade en generell sänkning av antalet larm i hela förbundsområdet (8 procent färre än 2023). Antalet trafikolyckor minskade med nästan 40 procent. Sedan införandet av räddningsledningssystemet (Räddningsregion Bergslagen) har verksamheten blivit bättre på att bedöma om räddningstjänst ska larmas eller ej, vilket bidrar till minskningen av antalet larm. En sommar med relativt låg brandrisk och därmed ett lågt antal bränder i skog och mark var också en del av den generella larmminskningen.

Under sommaren upptäckte eDIT att två användarkonton hos BRAND hade kapats i ett större dataintrång där flera kommuner i norra Dalarna drabbades. Viss typ av information verkar ha varit av intresse. Intrånget anmäldes och hanterades enligt riktlinjerna. Inga sekretessbelagda eller konfidentiella uppgifter röjdes i samband med intrånget.

Överförmyndare i samverkan

Orsa kommun har en egen överförmyndare, men samverkar med Mora, Älvdalen, Vansbro, Rättvik och Leksand kring överförmyndarfrågor genom ett gemensamt kansli.

Det blir allt svårare att rekrytera gode män över lag och i synnerhet till de mest komplicerade uppdragen. För att underlätta rekryteringen infördes ett nytt rekryteringssystem, Recruto, där ställföreträdare kan lämna intresse för lediga uppdrag.

Under hösten genomförde överförmyndarkansliet en stor utbildning för gode män. Den skedde i Mora med ett 60-tal deltagare från alla samverkande kommuner.

I december ägde ett ägarsamrådsmöte rum i Mora där representanter från alla samverkande kommuner deltog. En utredning om för- och nackdelar med att utvidga samarbetet till en gemensam nämnd föredrogs. Samtalen fortsätter mellan samverkande kommuner om den framtida politiska organisationsformen.

Språktolknämnden i Dalarna

Språktolknämnden i Dalarna är en gemensam nämnd för Region Dalarna, Avesta kommun, Borlänge kommun, Falu kommun, Gagnefs kommun, Hedemora kommun, Leksands kommun, Ludvika kommun, Mora kommun, Orsa kommun, Rättviks kommun, Smedjebackens kommun och Säters kommun.

Syftet är att tillgodose parternas behov av kompetenta kontakttolkar, telefontolkar och videowebbtolkar.

Tjänsten tolk-online avslutades 31 december eftersom tjänsten inte använts i den utsträckning som krävdes för att täcka kostnaderna. Att tala genom tolk-föreläsningar hölls för att ge tips och råd om hur man på bästa sett använder sig av tolk.

Antalet tolkuppdrag minskade till 39 075 från 42 397 år 2023.

Hjälpmedelsnämnden Dalarna

I nämnden ingår Region Dalarna och länets 15 kommuner. Regionen är värdkommun och hjälpmedelsnämnden ingår i dess organisation.

Dalarnas Hjälpmedelscenters strävan mot en god och nära vård involverar alla avdelningar i verksamheten. Arbetet bygger på nära dialog med verksamheter inom regionen och Dalarnas kommuner. Förvaltningen omorganiserades för att få effektivare arbetsflöden och en jämnare arbetsfördelning för cheferna. Det innebar också att en tjänst som avdelningschef minskades.

Hjälpmedelsbutikerna i förvaltningens regi lades ner i april som en besparingsåtgärd. En visningsmiljö för hjälpmedel byggdes upp vid Dalarnas Hjälpmedelscenter i Borlänge. Informationsmaterial för invånare och profession togs fram och koncept för studiebesök och externa besök utvecklas.

Hjälpmedel Dalarna deltog i arbetet med ett uppdragsdirektiv för att hantera digitala hjälpmedel. Direktivet utgår från rapporten *Digitala hjälpmedel i samverkan – Dalarna* som beskriver hur regionen och kommunerna kan samverka kring digitala hjälpmedel och välfärdsteknik.

De kommunala bolagen

Orsabostäder AB

Orsabostäder AB är kommunens helägda bostadsföretag.

Ombyggnaden av en lokal till sju lägenheter på Kyrkogatan 2 upphandlades som totalentreprenad och byggstart skedde i augusti. Inflyttningen planeras till oktober 2025. I och med dessa lägenheter har bolaget ett utbud som matchar efterfrågan. En solcellsanläggning installerades på Storgärdet under våren. Den beräknas producera 70 MWh/år, vilket motsvarar cirka 5 procent av det årliga behovet.

Lillskär, som tilldelades markanvisning för nya bostäder i kvarteret Hästen, meddelade att företaget inte slutför projektet, eftersom marknaden inte återhämtat sig från tidigare turbulens och det var för få som ville teckna kontrakt trots högt intresse, vilket gjorde att kalkylen inte gick ihop.

En gemensamhetsyta med lekplats på Västeråkern ställdes i ordning efter boendeönskemål. Det gav ett lyft för bostadsområdet, eftersom det tidigare saknats en sådan plats.

Orion (HVB-hem för barn och unga vuxna med behov av stöd) lämnade lokalen på Barkgatan 10 tidigare än överenskommet. Kommunen behöver inte lokalen och bolaget undersöker om fastigheten ska utvecklas eller avyttras.

Orsabostäder hade en vakansgrad på 1 procent och en omflyttningsfrekvens på 22 procent – 5 procentenheter sämre än affärsplanens mål om 17 procent - , vilket motsvarar cirka 14 lägenheter i månaden som byter hyresgäst. Omflyttningsfrekvensen ökade med 2 procentenheter från 2023. Vakansgraden var enligt målet.

Årets hyresförhandling genomfördes i den förhandlingsmodell som tidigare överenskommits. Bolaget yrkade 7,04 procents hyreshöjning för att klara av taxehöjningarna. Överenskommelsen blev 5,7 procent, vilket i princip täckte de ökade kostnaderna för fjärrvärmen.

Orsa Lokaler AB

Bolaget är helägt av kommunen och förvaltar lokaler där kommunen bedriver sin verksamhet**.**

Dalagatan 1 såldes och en ny ägare tillträdde 1 april. I samband med försäljningen avstyckades en del av fastigheten som bolaget har kvar för att kunna fortsätta utveckla kommunen.

Returbutiken, som tidigare hyrde av en extern fastighetsvärd, flyttade sin verksamhet till Orsa Lärcenter (OLC.) Det skapade en större aktivitet runt fastigheten vilket är positivt.

Projekt *Slipstenen*, som bolaget driver för kommunens räkning, följer sin tidsplan. Det första året gjordes markarbeten, grundsättning och den första etappen byggdes. Några förändringar kring konstruktionslösningar gällande takstolar och mellanbjälklag skedde, men de påverkar inte funktion, tidsplan eller den estetiska utformningen.

Köket på Lillåhem ska byggas ut för att klara kosthanteringen till Slipstenen och att vara kommunens kök i händelse av kris. Utformningen beslutades av styrgruppen med utgångspunkt från funktionsprogram och önskemål från berörda och projekteringsfasen inleddes. Krav på åtgärder från bygg- och miljöförvaltningen gjorde att verksamheten stängde av arbetsmiljöskäl tills köket är klart.

Bolaget som skulle ordna evenemang på folkparken SKEER hade en svår ekonomisk säsong, eftersom publiken var färre än beräknat. Ett nytt kontrakt upprättades för att bolaget ska kunna fortsätta med evenemang och för att tillåta fler aktörer på SKEER.

En hyresgäst som framställde proteinpulver av insekter gick i konkurs. Företaget hade anpassat en befintlig industrilokal för att klara kraven för livsmedelsproduktion. Orsa Lokalers mål är att 2025 hitta en lämplig hyresgäst för ändamålet.

Orsa Vatten och Avfall AB

Bolaget äger och förvaltar kommunens vatten-, avlopps- och avfallsanläggningar.

Va-avgifterna justerades med 7 procent. En höjning av brukningsavgiften med 7 procent innebär en ökning på 773 kr per år för ett småhus.

Arbetet med överföringsledningar till och från Grönklitt slutfördes under hösten, efter cirka 1,5 års byggtid. Vattenledningen togs i drift och försörjer nu delar av Grönklitt och Fryksås. För att man ska kunna ta spillvattenledningen i bruk behöver reningsverket i Grönklitt byggas om.

I samband med bygget av det särskilda boendet Slipstenen måste Blästgatan höjas. Det innebär att pumpstation och vattenkiosk också måste höjas eller flyttas. Arbetet samordnas med kommunen. Den första etappen, från

Moravägen till övre infarten till ICA, påbörjades. Arbetet utförs etappvis för att möjliggöra trafik till verksamheter och bostäder utefter vägen.

Från och med 2024 har bolaget ansvaret för insamling av förpackningar. Det hanterades genom att bolaget övertog återvinningsstationer (ÅVS) från Förpackningsindustrins insamlingsorganisation (FTI).

Nodava, Norra Dalarnas vatten och avfall

Bolaget tillhandahåller vatten-, avlopps- och avfallstjänster i ägarkommunerna Mora, Orsa och Älvdalen.

Den 1 januari tog Nodava över skötsel och underhåll av återvinningsstationerna sedan ansvaret gick över till ägarbolagen. Starten blev ganska tuff med överfulla behållare. Efter en del mindre justeringar löpte driften bra.

Nodava-appen lanserades i slutet av året. Den hjälper invånarna att hantera sitt avfall på ett enklare och effektivare sätt.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Visionen Orsa 2050 och andra viktiga utgångspunkter för styrning

All styrning i Orsa kommun tar sin utgångspunkt i den gemensamma visionen, Orsa 2050. Visionen beslutades av kommunfullmäktige 2020 och ska fungera som en ledstjärna och vara styrande för hela kommunens utveckling. I det dagliga arbetet ska visionen vara vägledande i allt från målformuleringar till genomförande av uppdrag och aktiviteter.

Kommunens verksamheter styrs också på olika sätt av lagar. Grundläggande krav finns i kommunallagen, förvaltningslagen och aktiebolagslagen. Kommunens verksamhet regleras i vissa fall även genom speciallagar för olika områden. Dessutom finns styrdokument som alla verksamheter är skyldiga att följa. I dem regleras ramar och gemensamma förhållningssätt. I Riktlinjer för styrdokument beskrivs de olika kategorierna och nivåerna av styrdokument.

Vision Orsa 2050 och kommunplanen är kommunens främsta styrdokument och är styrande för hela verksamheten. Övriga styrdokument ska förhålla sig till dessa. Utöver vision och kommunplan finns till exempel också översiktsplanen som även den är ett övergripande, strategiskt styrdokument.

Styrformer och processer för ledning och styrning

Mål och resultatstyrning

Kommunens styrmodell bygger på mål- och resultatstyrning. Det innebär att kommunfullmäktige beslutar om de övergripande mål som kommunkoncernen som helhet ska arbeta mot för att röra sig i riktning mot visionen. Kommunens mål tillsammans med budget sammanställs i kommunplanen.

Uppdragsstyrning

Uppdragsstyrningen är den politiska ledningens mest konkreta verktyg. Särskilda uppdrag från den politiska ledningen beslutas årligen i kommunplanen. Ett uppdrag ska tydligt beskriva vad som ska utföras eller utredas samt tidpunkt för uppföljning och återredovisning.

Ekonomistyrning

Kommunallagen anger att kommuner ska ha god ekonomisk hushållning i sin verksamhet, vilket innebär att de ska sköta sin ekonomi på ett ansvarsfullt sätt och att resurser ska utnyttjas effektivt. Kommunerna ska enligt lagen anta mål både för ekonomin och för verksamheten – så kallade finansiella mål och verksamhetsmål. De finansiella målen ger ramar för verksamhetens omfattning och resultat, och verksamhetsmålen anger hur medlen ska användas på ett ändamålsenligt sätt.

Ansvar och roller

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Ledamöterna väljs vart fjärde år genom allmänna val. Det är kommunfullmäktige som tillsätter kommunstyrelsen och nämnderna. Till kommunfullmäktiges uppgifter hör att bestämma vilka uppdrag nämnder och styrelser ska ha. För nämnderna och styrelserna anges det i reglementen och för bolagen i bolagsordningar och ägardirektiv, samt i kommunens bolagspolicy.

Kommunstyrelsen och tillhörande utskott

Kommunstyrelsen har enligt kommunallagen ett särskilt uppdrag från kommunfullmäktige att leda, samordna och utöva uppsikt över kommunkoncernens nämnder, styrelser och bolag. I uppdraget ingår även att bereda ärenden till kommunfullmäktige och följa upp att organisationen

genomför dess beslut. Kommunstyrelsen är att betrakta som nämnd för alla kommunens verksamheter utom för dem med egna nämnder.

Kommunstyrelsen beslutar vilka utskott som ska finnas och vilka områden de har ett särskilt ansvar för. Utskotten bereder ärendena som sedan beslutas i kommunstyrelsen. De kan också på delegation få viss beslutanderätt.

Nämnder, kommunalförbund och utskott

Utöver kommunstyrelsen har kommunen två egna nämnder: valnämnden och överförmyndaren, som också är att betrakta som en egen nämnd.

Orsa har också flera samverkansnämnder där andra kommuner eller regionen kan vara värd för nämnd och tillhörande förvaltning. Samverkansavtal styr det gemensamma åtagandet. Räddningstjänsten bedrivs via ett kommunalförbund.

Kommunala bolag

Bolagen har en viktig roll i att fullgöra de uppdrag som kommunfullmäktige beslutar om, att medverka till att kommunfullmäktiges övergripande mål uppnås och att kommunen arbetar i riktning mot visionen. Kommunfullmäktige har den övergripande och lagstadgade ägarrollen för samtliga bolag där kommunen har ett ägarintresse. Förhållandet mellan bolagen och kommunen som ägare eller delägare regleras i ägardirektiv som beslutas av kommunfullmäktige.

Övergripande tjänstemannaorganisation

Enligt bestämmelserna i kommunallagen ska kommunstyrelsen utse en kommunchef som ska ha den ledande ställningen bland de anställda och vara chef för kommunstyrelsens förvaltning. Kommunchefen ansvarar för att samordna arbetet efter ett helhetsperspektiv för kommunkoncernen.

Orsa kommun har en förvaltning under kommunstyrelsen. Syftet är att ha ett tydligt helhetsperspektiv för kommunens alla verksamheter. Förvaltningen har i tjänstemannaorganisationen ett antal underliggande verksamhetsområden.

För en övergripande bild av hela den kommunala koncernen, se organisationsschemat under avsnittet Den kommunala koncernen.

Uppföljning och kvalitetssäkring

Det ligger på varje nämnd och bolag att ansvara för god kvalitet i uppföljningsarbetet och för att det sker enligt en väl utarbetad process. Varje nämnd och bolag ansvarar för att regelbundet och systematiskt följa upp den egna verksamheten när det gäller mål och resultat, kvalitet, ekonomi och personal.

I kommunens delårsrapport och i den avslutande årsredovisningen lämnar kommunstyrelsen en övergripande rapport till kommunfullmäktige om hur kommunen lyckats leva upp till målen i kommunplanen. I såväl delårsrapporten per augusti som i årsredovisningen redovisas måluppfyllelse, resultat, ekonomisk ställning och finansiering. Även en sammanställning av resultatet för hela kommunkoncernen, det vill säga kommunen och bolagen gemensamt, redovisas.

Kvalitetssäkring av grunduppdraget

I ansvaret ingår att kvalitetssäkra verksamheten och ständigt utveckla och förbättra service och tjänster som kommunen levererar. Hur det systematiska kvalitetsarbetet är uppbyggt kan se olika ut i verksamheterna, men utgångspunkten är att kvalitetsarbetet ska göras regelbundet och systematiskt. I arbetet bör det ingå moment för att följa upp verksamheten, analysera resultaten och med det som underlag planera och ständigt utveckla verksamheter, service och tjänster.

Internkontroll

Kommunens internkontroll genomförs enligt Riktlinje för internkontroll, beslutad av kommunstyrelsen 2023. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för internkontrollen, vilket även omfattar kommunala bolag, gemensamma nämnder och andra verksamheter som kommunen har engagemang i. Internkontrollen ska säkerställa lagefterlevnad, ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet i verksamheterna och att verksamheternas rapportering och information är tillförlitlig.

God ekonomisk hushållning, ekonomisk styrning samt måluppfyllelse

Måluppfyllelse och uppdrag 2024

Kommunen har sju övergripande mål. Varje mål hör till ett målområde i Vision Orsa 2050. Många av målen är kommunövergripande, vilket betyder att flera verksamhetsområden tillsammans bidrar till att målen uppfylls. Samordning så att alla mål omhändertas sker via kommunledningsgruppen och ansvarig chef.

Utgångspunkten för de övergripande målen är att de ska rama in de områden som är mest prioriterade. I områden med statlig styrning bör målen anknyta till det statliga målet.

Av de sju övergripande målen 2024 var måluppfyllelsen god i fyra, medan tre av målen inte nåddes.

Nedan visas en sammanställning av samtliga mål och uppdrag i kommunplanen för respektive målområde.

Målområde		Mål	Ansvar
I Orsa skapar vi med människor – inte för	1	Orsas invånare upplever att de kan vara delaktiga i kommunens utveckling	kommunstyrelsen strategiutskottet skolutskottet kultur- och fritidsutskottet
	2	Eleverna är trygga och längtar till skolan	kommunstyrelsen skolutskottet
	3	Undervisningen stimulerar eleverna till lärande	kommunstyrelsen skolutskottet
I Orsa finns livskvalitet	4	Orsa har en bra äldreomsorg	kommunstyrelsen socialutskottet
	5	Orsas befolkning ökar	kommunstyrelsen strategiutskottet
I Orsa gör vi saker möjliga	6	Orsa har Sveriges bästa företagsklimat	kommunstyrelsen strategiutskottet
	7	Kommunen har en god ekonomisk hushållning	kommunstyrelsen strategiutskottet

Målområde 1: I Orsa skapar vi med människor – inte för

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Bedömning
Andel barn och unga (åk 4–9) som har vetskap om sina möjligheter att påverka i samhället ökar (LUPP enkät + egen skolenkät), andel (%).	38,0	26,0	66,4	Öka	
Kommentar: Årets höga resultat när det gäller ungas vetskap om påverkan i samhället berodde på att valet ”vet ej” togs bort eftersom det ofta är ett slentriansvar. Bedömningen trots det är att fler barn och unga fick ökad vetskap om inflytande i samhället.					
Medborgarundersökningen – möjligheten att delta aktivt i arbetet med att utveckla kommunen fungerar bra, andel (%).	43,5	47,0	49,9	Öka	
Medborgarundersökningen – invånarnas möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter är bra, andel (%).	26,0	26,0	35,0	Öka	

Analys

När det gäller möjligheten att delta aktivt i arbetet med att utveckla kommunen hamnade Orsa på sjätte plats bland de 128 kommuner som deltog i SCB:s medborgarundersökning 2024. På frågan om Orsaborna tycker sig ha möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut hamnade Orsa på andra plats.

Kommunen jobbar kontinuerligt med dialog och delaktighet med kommuninvånarna. Invånardialoger genomfördes angående tre politiska ärenden: grönare centrum, tryggare Orsa och program för fritid. Kommunen lanserade under det första halvåret en ny tjänst för medborgarförslag. Den ledde till enklare administration internt och tydligare ansökningsförfarande och synbarhet för medborgaren. Läsåret 2023/2024 arbetade skolan med utbildning i elevdemokrati för samtliga elevråd. All personal i F–9 hade en förmiddag med en föreläsning och workshop kring elevinflytande och delaktighet. Bergetskolan har elevinflytande som ett eget mål.

Visionspengen fortsatte för fjärde året och permanentades efter ett politiskt beslut. Invånare kommer med förslag på projekt som de själva vill förverkliga i strävan mot visionen Orsa 2050 som ett gemensamt samhällsbygge.

Eleverna är trygga och längtar till skolan

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Bedömning
Jag känner mig trygg i skolan (åk 1–9) – skolans trivselenkät, andel (%).	86,5	81,1	87,2	Öka	
Kommentar: Utfallet baseras på läsåret 2023/2024					
Andelen (%) elever (F–9) med mer än 40 % frånvaro ska minska.	3,5	5,1	3,6	Minska	
Kommentar: Utfallet baseras på läsåret 2023/2024					

Analys

Skolorna arbetar ständigt med trygghet och stärkande trygghetsaktiviteter. Nya rutiner för att följa upp närvaron infördes och arbetet fortsätter läsåret 2024/2025. Skolan startade i samarbete med socialtjänsten ett skolsocialt team där arbetet med skolnärvaro är i fokus. Teamet och rutinerna kan vara anledningar till den högre närvaron.

Undervisningen stimulerar eleverna till lärande

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Bedömning
Elever i åk 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen) ska ligga på grönt, 25 % bästa kommunerna (Kolada).	Gult 220	Gult 212	Rött 198	Grönt	
Kommentar: Redovisningen i Kolada 2024 är missvisande eftersom sommarens lovskolas resultat inte är inräknade. Här redovisas dock korrekt utfall.					
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%).	Grönt 91,3	Gult 79,7	Rött 75,0	Grönt	
Kommentar: Redovisningen i Kolada 2024 är missvisande eftersom sommarens lovskolas resultat inte är inräknade. Här redovisas dock korrekt utfall.					

Analys

Meritvärdet för elever i årskurs 9 var 198 (rött), alltså lägre än 2023. Andelen elever som var behöriga till yrkesprogrammen var 75 procent. Trots det fick 85 procent av eleverna plats på ett nationellt program i augusti. Alltså gick 15 procent på introduktionsprogrammet (IM) för att få behörighet till gymnasiet hösten 2024. Majoriteten som inte fick behörighet uppnådde inte godkänt i matematik.

Skolan gjorde flera stödinsatser som:

- extra studiestöd i Studieverkstan
- specialpedagogiska insatser, klassrumsobservationer, handledning till pedagog
- stärkt mentorskap
- relationellt ledarskap
- lovskola, förstärkt med matematiklärare
- två matematiklärare vid cirka hälften av matematiklektionerna
- täta avstämningsmöten mellan ledningen och matematiklärarna för att se till att utvecklingen går framåt
- Röda Tråden (gemensamma träffar mellan skolorna) för att öka samarbetet mellan alla stadier och ämnen.

Det skolan ser som leder resultatet framåt, förutom nämnda stödinsatser, är lovskolor vid samtliga lov. Skolan arbetar med att identifiera vad som orsakade årets nedgång i meritpoäng och tillsätter därefter passande åtgärder.

Uppdrag för målområdet: Genomföra invånardialoger	**Hur går det?**
Genomföra invånardialoger i enlighet med policy och riktlinje för invånardialoger med fokusområde inkludering. Invånardialogerna med fokus på inkludering ska öka möjligheterna till delaktighet i de frågor som berör invånarna, samt öka känslan av tillhörighet till platsen Orsa kommun och samhället i stort. Tidsperiod 2023–2025	Det första halvåret lanserades en ny tjänst för medborgarförslag som ledde till enklare administration internt, och tydligare ansökningsförfarande och synbarhet för medborgaren. Kommunen genomförde invånardialoger med anknytning till politiska ärenden. En invånardialog kring val av vägsträckning till Löva strand (planerat bostadsområde) genomfördes i november 2023 till februari 2024. Dialogen gjordes genom brevutskick, telefonsamtal och möten. Många lämnade synpunkter vilket resulterade i bättre kunskap om området. Många beskrev även oro över en ökad trafikbelastning, vilket resulterade i att ett förslag justerades och området där den nya vägen skulle kunna dras utökades söderut. Dialogen om grönare centrum handlade om hur Slipstenstorget ska användas och utformas i framtiden. En enkät till allmänheten fick ett åttiotal svar. Fysiska dialogmöten hölls med flera intressegrupper. Dialogen kring ett tryggare Orsa bestod av en digital trygghetsvandring där invånarna kunde markera platser som de tyckte var

Uppdrag för målområdet: Genomföra invånardialoger	Hur går det?
	otrygga på en digital karta. Resultatet presenterades för Brottsförebyggande rådet. Arbetet fortsätter med trygghetsskapande åtgärder. Kommunen arbetar med att ta fram ett program som vill uppmuntra till en aktiv fritid. Uppdraget är att skapa en god folkhälsa och att få fler barn och ungdomar att bli fysiskt aktiva. Kommunen genomförde en enkät i oktober och november som riktade sig till alla i Orsa. Syftet var att få input kring hur de gemensamma resurserna ska prioriteras för bästa möjliga folkhälsa. Cirka 100 svar kom in. Kommunen hade dialogmöten med idrottsföreningarna och arbetet fortsätter 2025 med föreningar och politiker.

Målområde 2: I Orsa finns livskvalitet

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Bedömning
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – helhetssyn, andel mycket nöjd eller ganska nöjd (%).	88,0	91,0	91,3	Grönt	
Kommentar: Helhetssynen på hemtjänsten beskrivs som hur stor andel som svarat sammantaget *mycket nöjd eller ganska nöjd* med hemtjänsten. Det var fortfarande 91 procent som svarade så. Trots att andelen var densamma föregående år förbättrades den relativa placeringen som inordnade Orsa bland de 25 procenten bästa i landet (grönt). Med andra ord uppnåddes målet.					
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – helhetssyn, andel (%).	78,0	72,0	69,6	Grönt	
Kommentar: Helhetssynen på särskilt boende beskrivs som hur stor andel som svarat att de sammantaget är mycket nöjda eller ganska nöjda med det boende de har. Här minskade dessvärre andelen och sammantaget placerade det Orsa bland de 25 procenten sämsta i landet (rött). Målet nåddes alltså inte.					

Analys

Det som har gjorts för att förbättra de äldres helhetssyn på såväl hemtjänst som särskilt boende var att diskutera mål och mått i respektive personalgrupp. Det ledde bland annat till att det startades så kallade boenderåd på Orsagården och Lillåhem för att kommunen ska bli bättre på att fånga de äldres egna tankar och önskemål om verksamheten.

Precis som tidigare år fanns en inneboende svårighet med den låga svarsfrekvensen och att en stor andel av svaren inte lämnades av huvudpersonerna själva. För att möta den problematiken genomfördes en egen enkät för att komplettera bilden som framkommer i SCB:s statistik. Den egna undersökningen bestod därtill inte bara av utskickade enkäter, utan genomfördes i intervjuform och fångade in betydligt fler svar. Den egna mätningen fortsätter kommunen med framöver eftersom den ger ett bättre underlag för analys och förbättringar.

Orsas befolkning ökar

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Bedömning
Invånare totalt, antal.	6 934	6 908	6 851	Öka	

Analys

Som framgår av tabellen sjönk antalet invånare. Födelsetalen har varit väldigt låga de senaste åren. Antalet födda 2024 var 51, vilket glädjande nog var något högre än året innan. Trots de låga födelsetalen ökade gruppen 0–5 år tack vare inflyttning. Det gör att antalet barn i förskoleålder var högt. Den åldersgrupp som ökade mest var gruppen 80 år eller äldre. Demografiutvecklingen innebär fortfarande att antalet äldre ökar allt snabbare.

Uppdrag till målområdet – Ta fram Program för fritid	**Hur går det?**
Ta fram ett Program för fritid. Tidsperiod 2024–2025	I arbetet med ett Program för fritid genomfördes ett antal dialoger, bland annat med idrottsföreningar, de unga kommunutvecklarna, politiker, chefer och personal inom fritid. Invånarna bjöds under hösten in att delta i en digital enkät kring fritid, vilket resulterade i 100 svar. Resultaten från alla dialoger blir en viktig del i inriktningen. Programmet blir klart 2025.
Göra investeringar för ett grönare och attraktivare centrum, med fokus på Slipstenstorget. Tidsperiod 2024–2026	Arbetet för ett grönare centrum pågår. Tidiga dialoger med företagen om upphandling genomfördes. Projektering pågår. En gång- och cykelväg längs Kaplansgatan blev färdig, likaså en grönyta i rondellen. En tävling om vad som ska vara i rondellen utlystes. Ett Leaderprojekt med Besparingsskogen och Företagarna i spetsen löper för att ta fram förslag på centrumutsmyckning med mera.

Målområde 3: I Orsa gör vi saker möjliga

Mål: Orsa har Sveriges bästa företagsklimat

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Bedömning
Orsas plats i Svenskt Näringslivs rankning om lokalt företagsklimat förbättras.	55	48	47	50	
Kommentar:					
Det sammanfattande omdömet för företagsklimatet i kommunen (Svenskt Näringsliv) ska förbättras från år till år.	4,2	4,3	4,3	Förbättras	
Kommentar:					
Företagsklimatet enligt insiktsmätningen (aggregerat NKI företagsärenden, delområde bygg, miljö, livsmedel, servering) ska förbättras från år till år.	78	-	Mäts våren 2025	Förbättras	Ej klart

Analys

Orsa behöll sin position med högst sammanfattande omdöme i Dalarna i Svenskt Näringslivs undersökning av företagsklimatet. I det totala resultatet ökade Orsa till plats 47 i Sverige, plats två i Dalarna och till andra plats i Sverige för kommungruppen. Gällande det samlade omdömet hamnade Orsa på 4,34 (4,21 föregående år). Det var också den högsta noteringen i Dalarna och Orsa kommun tog för andra året i rad topplaceringen i länet. Det gav dessutom en plats på topp 10 i Sverige. Det samlade omdömet för Dalarnas län var 3,51 och för Sverige 3,46. Samverkan är nyckelordet för den stigande trenden. Det här arbetet har alla företagare, tjänstemän, organisationer och politiker gjort tillsammans. Prioriterade områden i näringslivsstrategin är kompetensförsörjning, bostadsutveckling och besöksnäring. I den lokala besöksnäringen fortsatte arbetet kring ambassadörskap för att bygga samhörighet och stolthet över besöksmålen i kommunen. Studiebesök genomfördes i Herrljunga och Vårgårda som toppade rankningen.

Störst ökning var det i tillgången till kompetens, med 56 placeringar till plats 120. Samverkan med skola, näringsliv och kommunen genom kompetensförsörjningsråd, utökad dialog med vuxenutbildningen och inrättandet av Högskolecentrum kan vara bidragande faktorer.

Glädjande nog ökade även kommunens upphandling med 51 placeringar till plats 13. Det kan vara ett resultat av att kommunen blivit bättre på en tidig dialog med företagen.

Den största försämringen syntes i mobilnät och bredband. Det är oklart om det berodde på att Orsa tidigt hade en hög täckningsgrad inom stadsnätet och att nyhetens behag lagt sig i kommunen, samtidigt som de andra kommunerna kommit i kapp. Måttet tas bort i nästa års rankning.

Påverkan av brottslighet och otrygghet sjönk rejält med 45 placeringar till plats 78. Det kan ha ett samband med en episod av brott vid tiden för genomförandet. Kommunen tog fram en plan för brottsförebyggande arbete som bland annat innehöll en digital trygghetsvandring under hösten. Förhoppningsvis kan det leda till förbättringar och en ökad känsla av trygghet. Enligt brottsstatistiken är brottsligheten låg i Orsa.

När det gäller NKI-undersökningen kommer resultat för 2024 våren 2025. Enligt förvaltningslagen ska myndighetsärenden handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt, utan att rättssäkerheten eftersätts. Orsa kommun deltar i undersökningen (nöjd kund-index, NKI) vartannat år.

Kommunen har en god ekonomisk hushållning

Indikator	Utfall 2022	Utfall 2023	Utfall 2024	Mål 2024	Bedömning
Kommunens resultat ska under perioden i genomsnitt uppgå till minst 1,5 % av skatteintäkterna.	5,5	4,2	1,9	1,5	
Soliditeten, inklusive samtliga pensionsåtaganden i koncernen, ska uppgå till minst 20 % år 2025 (planperiodens slut).	28,5	29,4	26,9	20,0	
Max 2 % avvikelse mellan prognos vid delårsbokslut och utfall vid årsbokslut.	0,4	0,9	0,7	2,0	

Analys

Samtliga ekonomiska mål för koncernen och kommunen uppfylldes till och med årsbokslutet. År 2025 innebär stora utmaningar och bedömningen är att de ekonomiska målen kan bli svåra att uppnå på alla punkter.

Uppdrag för målområdet – utreda och förbereda anläggandet av en gästbrygga	Hur går det?
Utreda och förbereda anläggandet av en gästbrygga vid Ångbåtsudden.	En förstudie genomfördes och förslag togs fram efter förutsättningarna på den föreslagna platsen. En Leaderansökan för projektet skickades in och diskussioner inleddes om ägarskap, driftansvar och finansiering. Uppdraget till en början var att ta fram underlag, skisser och budget, vilket slutfördes 2024. År 2025 byggs en ny långbrygga vid Udden, ett uppdrag ur kommunplanen till kultur- och fritidsutskottet. En projektledare anställdes under hösten och ska vara med till projektets slut. Konstruktionen blir en stenpir som ska fungera som vågbrytare, med en cirka 100 meter lång flytbrygga innanför som även ska fungera som gästhamn. Byggstart beräknas till mars 2025 och bygget ska vara slutfört i juni.

Balanskravsresultat

Balanskravet gäller enligt lag kommunen men inte koncernen. Kommunen har inga gamla underskott att återställa. Uppföljningen av 2024 års resultat visar att kommunen uppfyllde balanskravsresultatet.

Balanskravsutredning (tkr)		
	Årets resultat enligt resultaträkningen	10 579
–	reducering av samtliga realisationsvinster	– 3 621
+	justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	
+	justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	
– /+	orealiserade vinster och förluster i värdepapper	
– /+	återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	2 304
=	**Årets resultat efter balanskravsjusteringar**	**9 262**
–	reservering av medel till resultatreserv	– 5 300
+	användning av medel från resultatreserv	0
+	användning av medel från resultatutjämningsreserv	0
=	**Balanskravsresultat**	**3 962**

Orsa kommuns resultatutjämningsreserv (RUR) uppgår till 35 mnkr, vilket motsvarar kommunens mål enligt de ekonomiska riktlinjerna. För 2024 har en avsättning motsvarande 5,3 mnkr avsatts till kommunens resultatreserv (RER) också det enligt de ekonomiska riktlinjerna.

Väsentliga personalförhållanden

Den 1 oktober genomfördes en omorganisation. Enheter flyttade från gamla verksamhetsområden till nya och samtidigt bytte verksamhetsområdena benämning till sektorer.

Två verksamhetsområden försvann (samhälle, service och utveckling) och en ny sektor (kultur och fritid) tillkom. Fler enheter hamnade i och med omorganisationen direkt under kommunchefen. Dessa enheter benämns stabsfunktioner.

Omorganisationen innebar att jämförelser mellan olika verksamheter inte gick att göra 2024. Omorganisationen skedde löpande och ingen av de nuvarande sektorerna fanns i sin nuvarande form årets första nio månader. Personalredovisningen fokuserar därför på att visa kommunen som helhet och i vissa fall kommunkoncernen.

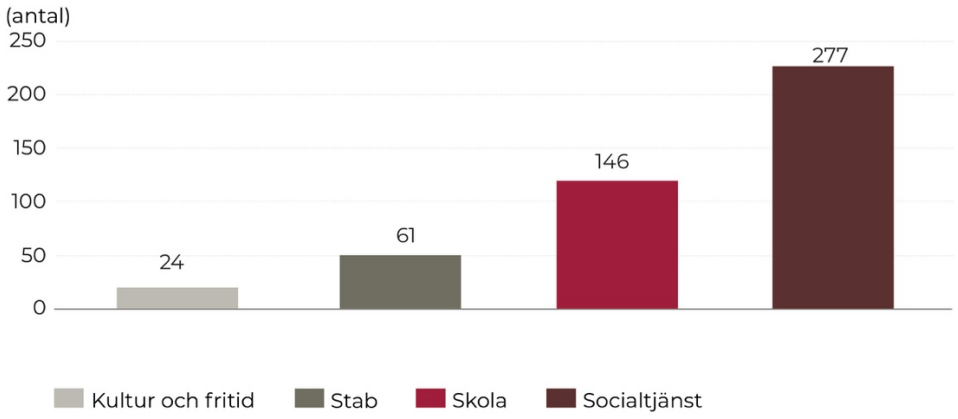
Orsa kommun utser varje år en anställd eller en arbetsgrupp som utfört goda insatser och är goda föredömen. År 2024 var det Asma Hajjay, undersköterska på Orsagården, som fick utmärkelsen Årets medarbetare.

Arbetskraft

Antalet tillsvidareanställda på Orsa kommun den 31 december 2024 var 509 personer, vilket var en ökning jämfört med 2023 då det var 484 personer. Ökningen skedde främst i socialtjänsten. Där ökade antalet tillsvidareanställda med 18, utöver att arbetsmarknads- och integrationsenheten numera tillhör socialtjänsten. Man ska ha i åtanke att

datumet 31 december ger en ögonblicksbild. Antalet kan variera i och med att en tjänst kan vara vakant i avvaktan på tillsättning. Totalt antal tillsvidareanställda i Orsa kommunkoncern var 628.

Tillsvidareanställda 31 dec 2024

Total arbetskraft och genomsnittlig sysselsättningsgrad

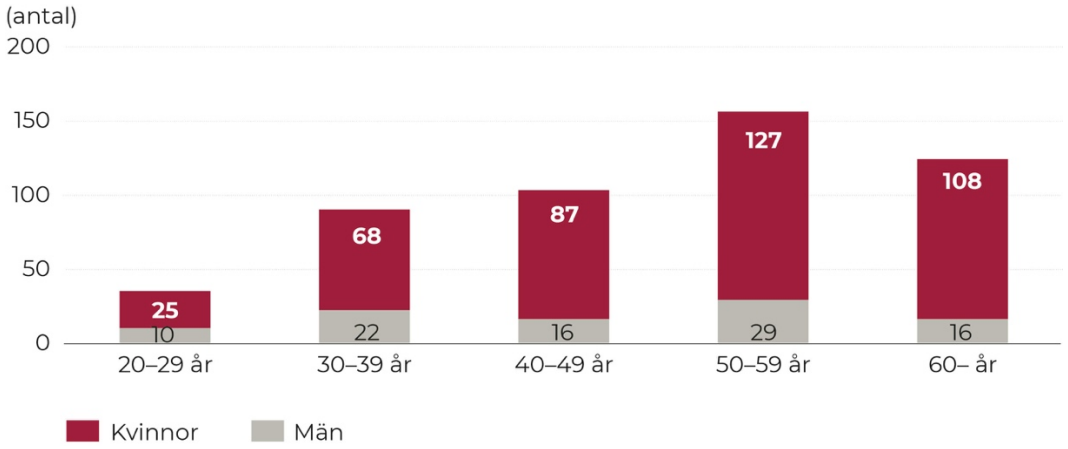
Den totala arbetskraften i kommunen var 509,5 årsarbetare, vilket var oförändrat jämfört med 2023. Av dem var 45 årsarbetare timavlönade, vilket för andra året i rad var en minskning med 5. Det är ett tecken på att kommunen använde sig mindre av timavlönade vikarier än tidigare. Minskningen skedde främst i socialtjänsten och borde vara en konsekvens av införandet av heltid som norm. Heltid som norm innebär att all personal inom Kommunals avtalsområde erbjuds att arbeta heltid. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för tillsvidareanställda i kommunen var 95,5 procent, en ökning med drygt en procentenhet. Andelen heltidsanställda ökade för tredje året i rad. Inom Kommunals avtalsområde finns dock en rättighet för anställda att vara tjänstlediga på 15 eller 25 procent, vilket innebär att den faktiska sysselsättningsgraden var lägre.

I kommunkoncernen uppgick antalet årsarbetare till 622,8, vilket i stort sett var oförändrat jämfört med 2023. Det kan tilläggas att feriearbetande skolungdom räknas med i årsarbetare. De uppgick till 2,9 årsarbetare.

Medelålder och åldersfördelning

Medelåldern för tillsvidareanställda i kommunen var 47,8 år för kvinnor och 45,3 år för män, med genomsnittsåldern 47,3 år. I hela kommunkoncernen var medelåldern 47,5 år. I kommunen var det 88 (79) personer som fyllde 60 år eller mer, en ökning med 9.

Ålders- och könsfördelning tillsvideareanställda

Könsfördelning

Andelen tillsvidareanställda män i kommunen var 18,3 procent, vilket betyder att andelen män ökade med en procentenhet. Bland långtidsvikarierna var andelen män högre, knappt 28 procent.

Lön och personalkostnader

Den genomsnittliga lönen för tillsvidareanställda per 31 december var 34 268 kronor. För kvinnor var medellönen 34 244 kronor och för män 34 337 kronor. Den årliga lönekartläggningen visade inte några osakliga skillnader vad gäller lönestruktur mellan kvinnor och män i de fall där lika eller likvärdiga arbeten utförs. Löneskillnaderna gick att förklara med sakliga, könsneutrala faktorer. Medellönen för tillsvidareanställda i kommunkoncernen var 34 765 kronor.

Medellön i kronor

År	Kvinnor	Män	Totalt
2024	34 244	34 337	34 268
2023	33 399	33 131	33 353
2022	32 419	32 501	32 433

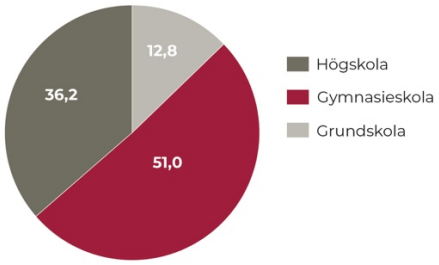
Personalkostnaden inklusive förtroendevaldas arvoden utgör den största delen av kommunens kostnader. År 2024 uppgick den till 57 procent av verksamhetens kostnader eller 340 mnkr (320 mnkr). Av det utgjorde 229 mnkr lön (221 mnkr).

Kompetensförsörjning

Men utgångspunkt från kompetensförsörjningsstrategin utarbetas planer för att trygga kompetensförsörjningen i verksamheterna. I grundskolan var andelen behöriga pedagoger 92 procent. Utbildade förskolelärarare var däremot en bristvara och i förskolan var andelen behöriga endast 36 procent. En anledning till att förskolelärare är svårrekryterade är att det saknas sådan utbildning vid Högskolan Dalarna. I hemtjänst, äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade var andelen utbildade undersköterskor drygt 65 procent.

I kommunen i stort ser utbildningsfördelningen ut enligt nedan. I statistiken redovisas utbildning i förhållande till de utbildningskrav som yrket ställer. Om man till exempel saknar undersköterskeutbildning och arbetar som vårdbiträde redovisas man med utbildningsnivå grundskola, även om man har gått teoretiskt gymnasium. För att kunna redovisa exakt utbildningsnivå krävs register med utbildningsbakgrund för samtliga anställda.

Utbildningsnivå, procent

Avgångar – pension, egen begäran

Utbetalda pensioner, inklusive löneskatt för dem som gick i pension, var 12,5 mkr. Utbetalningarna avsåg ålderspension, intjänad pensionsrätt per den 31 december 1997, sjukpension och efterlevandepension.

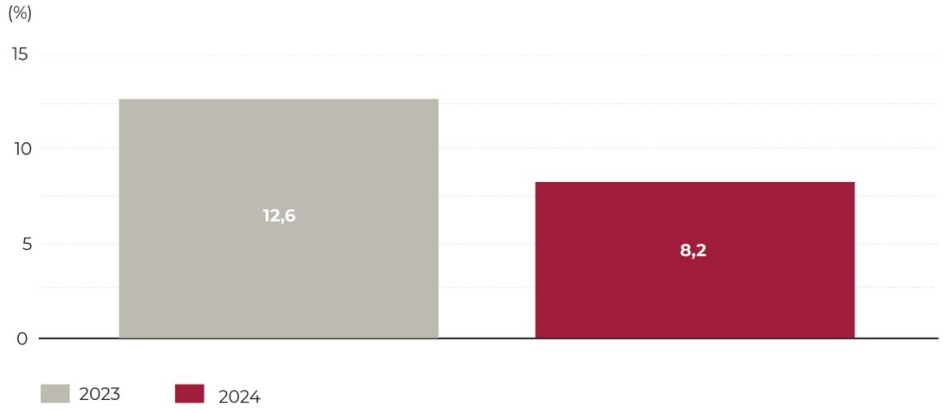
Kommunens pensionskostnader för anställda bokfördes till cirka 42,4 mnkr. År 2023 var kostnaden 33,7 mnkr. Alltså var kommunens pensionskostnad nära 9 mnkr högre 2024, vilket i stora delar förklarades av förändrade prognosparametarar så som ränta och basbelopp.

Enligt en prognos från Skandikon beräknas pensionskostnaden minska betydligt redan från och med 2025, för att därefter ligga ganska konstant fram till 2029 då kostnaden beräknas uppgå till 30,9 mnkr, inklusive löneskatt.

Totalt 41 personer avslutade sin anställning i kommunen, varav 7 personer avgick med pension. Motsvarande tal 2023 var 59, varav 14 gick i pension.

Personalomsättningen bland tillsvidareanställda i kommunen låg på 8,2 procent, vilket var en minskning (12,6).

Extern personalomsättning i procent

Ohälsotal

Ohälsotal är ett nyckeltal som beskriver andelen sjukskriven tid av disponibel arbetstid. Ohälsotalet för personalen i kommunen var 8,8 procent, en liten minskning på 0,3 procentenheter.

Ohälsan var störst bland omsorgs- och förskolepersonal. Att sänka sjukfrånvaron är ett politiskt mål.

Ohälsotal, fördelat på kön (%)
Orsa kommun

Kön	2024	2023	2022
Kvinnor	9,6	9,7	10,4
Män	5,5	6,6	7,1
Totalt	**8,8**	**9,1**	**9,8**

Ohälsotal, fördelat på ålder (%)
Orsa kommun

Kön	2024	2023	2022
0–29	10,7	9,2	10,4
30–49	8,6	9	9,5
50–99	8,5	9,1	9,9
Totalt	**8,8**	**9,1**	**9,8**

Varav långtidssjukfrånvaro >60 dagar (%)
Orsa kommun

Kön	2024	2023	2022
	32,9	30,3	35,9

Ohälsotal, fördelat på kön (%)
Orsa kommunkoncern

Kön	2024	2023	2022
Kvinnor	9,7	9,8	10,3
Män	5,8	6,1	5,9
Totalt	**8,6**	**8,8**	**9,1**

Ohälsotal, fördelat på ålder (%)
Orsa kommunkoncern

Kön	2024	2023	2022
0–29	10	8,7	9,8
30–49	8,2	8,7	8,8
50–99	8,6	8,7	9,2
Totalt	**8,6**	**8,8**	**9,1**

Varav långtidssjukfrånvaro >60 dagar (%)
Orsa kommunkoncern

Kön	2024	2023	2022
	34,3	29,2	34

Förväntad utveckling

Ekonomiska förutsättningar

Kommunen har en stabil ekonomi tack vare de senaste årens goda resultat, vilket är en bra grund med tanke på de osäkerheter som råder. Den tidigare höga inflationen, höjda pensioner, höga räntor och stora investeringar är utmaningar även kommande år. Positivt är att inflationen i slutet av 2024 stabiliserades på en mer normal nivå, men kostnaderna är trots det betydligt högre än de var för tre år sedan. Oroande är att inflationen tenderar att stiga 2025, vilket gör den närmaste tiden osäker både vad gäller kostnadsutvecklingen och räntenivåerna.

Den demografiska utvecklingen är en påfrestning för kommunen, eftersom intäkterna sjunker till följd av minskad befolkning. Skatteintäkterna 2025 är enligt den senaste skatteprognosen 4 mnkr lägre än vad som har budgeterats. Till det kommer utfallet av det nya förslaget till kommunal utjämning som minskar Orsa kommuns intäkter med 6 mnkr om det genomförs.

Om utjämningskommitténs förslag *SOU 2024:50, Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn* beslutas får det betydande konsekvenser för Orsa. Lägre skatteintäkter och förändrad utjämning gör att kommunen måste anpassa organisationen för en minskning på 10 mnkr. Kommunchefen fick i uppdrag att i samband med beslutet om kommunplanen ta fram ett åtgärdsprogram för att möta konsekvenserna av den lägre kostnadsutjämningen som skulle påverka kommunens resultat fullt ut 2027. Det är dock oklart vilka delar i förslaget som kan komma att gå igenom.

Eftersom kommunen 2024 började med treåriga detaljbudgetar som underlag inför beslut om ramarna, innebär 2025 års arbete med budgeten att man redan nu behöver ta fram förslag på omfattande åtgärder för att ha en god ekonomisk hushållning. Andelen äldre ökar vilket innebär att framför allt hemtjänsten behöver tillföras resurser. Elevunderlaget minskar och det innebär att skolan behöver rätta sin organisation efter det. En anpassad grundskola startar hösten 2025. Kostnaderna kommer att öka väsentligt på grund av fler elever, men kostnadsökningen blir mindre när verksamheten bedrivs i egen regi.

Nya lagar för vatten och avlopp väntas de närmaste åren. Lagarna bedöms påverka driftbudgeten i form av högre omkostnader och investeringsplanen i form av nya investeringar som behövs för att klara de nya kraven.

I Orsa skapar vi med människor – inte för

Enligt planen för det brottsförebyggande arbetet som beslutades 2024 genomfördes en digital trygghetsvandring under hösten och förslag till åtgärder ska tas fram. Kartläggning och kompetenshöjning för att förebygga välfärdsbrottslighet är ett annat prioriterat område.

Unga kommunutvecklare hade fokus på unga och arbete: vad är viktigt för att unga ska kunna välja Orsa som en plats att arbeta, bo och leva på? Arbetet fortgår och därför kommer även nästa grupp av unga kommunutvecklare att lägga fokus på detta och se vilka ytterligare steg som kan tas för att förbättra förutsättningarna.

Tillsammans med Youth 2030 kommer de Unga kommunutvecklarna att genomföra ett Hackathon där man tittar på de områden som ungdomarna har lyft upp som mest viktiga kring kommunala jobb. Detta går av stapeln i mitten av mars 2025. Inbjudna är handplockade professioner från den kommunala sektorn, unga kommunutvecklare och representanter från Orsaskolans elevråd.

I Orsa finns livskvalitet

Två ansökningar till Kulturrådet beviljades inför 2025. Projektet *Mer läsning* ska få fler i åldern 13–19 att läsa mer. En projektsamordnare anställdes. Projektet *Bokstart* ska samverka med kommunens förskolor och syftar till att förbättra små barns (1–3 år) språkutveckling.

Den nya socialtjänstlagen förväntas träda i kraft vid halvårsskiftet 2025. Den innebär en kunskapsbaserad socialtjänst med större fokus på förebyggande insatser och möjlighet att ge fler insatser utan behovsprövning. Socialtjänsten ska vidare främja jämlika och jämställda levnadsvillkor, ha ett tydligare barnrättsperspektiv, arbeta förebyggande och vara lättillgänglig.

Styrelsen för Orsa Vatten och Avfall AB föreslår kommunfullmäktige att besluta om fyrfackskärl som insamlingssystem. Systemet införs efter beslut 2027 och bytet till de nya kärlen planeras påbörjas i slutet av 2026.

Regeringen har beslutat om separat insamling av textilavfall från och med den 1 januari 2025. Kommunerna ansvarar för insamlingen.

Enligt SCB:s befolkningsframskrivning minskar antalet 1–5-åringar i alla kommuner de närmsta fem åren och i hälften av kommunerna minskar eleverna i grundskolan. För Orsas del blir det en ökning av andelen 80 år och äldre med 30 procent till 2033 och en minskning av 1–5-åringarna med 13 procent. Andelen 6–15-åringar minskar med närmare 9 procent och 16–19-åringar med 3 procent. Totalt säger prognosen att befolkningen minskar till 6 771 år 2033.

I Orsa gör vi saker möjliga

Ett grönare centrum planeras med fokus på Slipstenstorget med målet att det 2025 ska genomföras betydande förändringar. För att skapa en mer torgliknande känsla, öka trafiksäkerheten och göra det möjligt att bygga en scen föreslås att delar av Kung Gustafs väg stängs av.

Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) har beslutat att landets första geopark ska ligga i Siljansregionen. En del av parken kommer att finnas i Orsa. För nästan 380 miljoner år sedan slog en meteorit ner och bildade det som skulle bli sjön Siljan. Meteoritnedslaget gör Siljansringen högintressant ur ett geologiskt perspektiv. En geopark är ett område där man vill skapa en hållbar regional tillväxt genom att samordna och koordinera geologiska besöksmål, arbeta med naturvårdsfrågor som rör de geologiska besöksplatserna, stödja forskning och utbildning och sprida kunskap om geologi till allmänheten.

Arbetet med att fortsätta utvecklingen mot Sveriges bästa företagsklimat fortsätter. Ett nytt avtal om upphandling beslutades och våren 2025 revideras policy och riktlinjer för upphandling.

Digitaliseringen behöver fortsätta för att skapa tillgänglighet och god service. Kommunen deltar i SKR:s initiativ inom Handslaget med bland annat digital post och säker digital kommunikation.

Utöver SÄBO fick Orsa Lokaler AB (OLAB) en beställning på renovering och utbyggnad av köket på Lillåhem, samt en förstudie om att utveckla lokaler på Orsaskolan för skolans verksamhet. När SÄBO står färdigt ska Lillåhems vårdboende byggas om till trygghetsbostäder. Arbetet inleds i början på 2025 med en förstudie. Bolaget kan komma att ta över kommande och befintliga trygghetsboenden på Lillåhem eftersom det är vanliga lägenheter som är tillgänglighetsanpassade och bör vara inom bostadsbolagets verksamhet.

Kommunen tar fram en lokalförsörjningsplan som ska leda OLAB:s och kommunens arbete kring underhåll, förädling och innehåll i fastighetsportföljen.

Orsabostäder AB:s fastigheter har ett stort underhållsbehov. Det är i fokus i många år framöver. För att klara ekonomin och se till att hyresgäster kan bo kvar efter större renoveringar måste bolaget vara öppet för nya innovativa och effektiva lösningar för underhåll och förvaltning. Demografin visar att befolkningen blir äldre, vilket ställer andra krav på boendet som påverkar underhållsarbete och bostadsutveckling framöver.

Gemensamma nämnder och verksamheter

Gemensam gymnasienämnd

Förskollärarprogrammet vid Högskolan Dalarna har varit vilande i flera år. Eftersom behovet av kompetensen är stort uppvaktade personal på MHC (Mora högskolecentrum) Karlstads universitet som har utbildningen på distans. Tidigare har universitetet bara gett den till ett antal distansorter i Värmland, men i våras fick MHC klartecken att vara med på ett intag till vårterminen 2025. Det resulterade i 28 förstahandssökande till 10 platser.

Gemensam nämnd för social myndighetsutövning

Ärendemängden för Norra Dalarnas Myndighetsservice (NDM) ökar alltjämt och nämnden står inför en del demografiska utmaningar även framgent. Inom samtliga områden i SoL och LSS ökar de komplexa ärendena. De tar längre tid att handlägga eftersom de kräver en samverkan med flera aktörer, såsom individ- och familjeomsorgen, regionen, skolan med flera.

I juli presenterades lagrådsremissen för den nya socialtjänstlagen som träder i kraft 1 juli 2025. Enligt den ska socialtjänsten arbeta mer förebyggande, bli mer tillgänglig, jämställd och kunskapsbaserad. Lagen ger större möjligheter att erbjuda insatser utan behovsprövning.

Att beakta är även samsjuklighetsutredningen. Utredningens förslag innebär att regionerna får det samlade ansvaret för vård och behandling av skadligt bruk och beroende. Kommunerna ska fortfarande ansvara för förebyggande och uppsökande insatser.

Både den nya socialtjänstlagen och samsjuklighetsutredningen påverkar NDM. Nämnden har börjat se över sitt arbetssätt och hur samverkan med andra aktörer i olika frågor kan utformas. Med stor sannolikhet krävs ett tvärprofessionellt arbete både inom och utanför organisationen. På vilket sätt och i vilken omfattning verksamheten påverkas är svårt att säga, eftersom NDM:s framtida arbete till mångt och mycket präglas av vilka beslut som fattas med anledning av den nya socialtjänstlagen i Mora, Orsa respektive Älvdalen.

Systemadministratörerna berörs initialt av lagändringen i hög utsträckning eftersom den kräver ett omfattande arbete i verksamhetssystemen.

NDM strävar efter att ha kompetent personal i alla delar av verksamheten och ska bedriva en effektiv och rättssäker myndighetsutövning som ger kommuninvånarna rätt stöd och hjälp. Nämnden ska bli mer lättillgänglig och arbeta mer förebyggande.

Vidare ser NDM över möjligheterna till digitala uppföljningar av beslut och andra digitala lösningar för att effektivisera arbetet och kunna erbjuda invånarna fler möjligheter i kontakten med myndighetsservice.

Gemensam servicenämnd för löneadministration

Om förstudien leder till att ett löne- och HR-system ska upphandlas genomförs det 2025. Upphandling och ett eventuellt införande belastar verksamheten både ekonomiskt och resursmässigt.

Ett långsiktigt mål är digitala personalakter, där ett första steg är en kontinuerlig omvärldsbevakning och att ta fram en projektplan.

Enheten arbetar nu efter en handlingsplan som ska skapa en hållbar arbetsmiljö. Det är en utmaning att genomföra planerade satsningar och samtidigt klara grunduppdraget.

Den höga takten i systemutveckling och områden som AI skapar både möjligheter och utmaningar. Det gör det möjligt att arbeta effektivare och säkrare, men förflyttar också behovet av resurser och kräver annan kompetens. Det är förändringar som enheten måste rusta för.

Omvärlden påverkar och sätter agendan för områden som informationssäkerhet och krisplaner om en verksamhet som lön blir utsatt för yttre påverkan.

Gemensam miljö- och byggnadsnämnd

Ett arbete påbörjades kring hur 3D-teknik kan skapa mer interaktiva och engagerande visualiseringar av planeringsprojekt. Det kan öka förståelsen och engagemanget hos allmänheten, politiker och medarbetare. Nämnden har också tittat på hur AI kan användas i verksamheten och arbetat med att strukturera och höja kvaliteten på data, för att på sikt kunna publicera det som öppna data.

Gemensam servicenämnd IT

Den snabbt föränderliga omvärlden med ökande digitala hot ställer allt högre krav på organisationens cybersäkerhet. Enheten för Digitalisering, Innovation och Teknik (eDIT) fortsätter att prioritera arbetet med att skydda system och data, bland annat genom en förstärkt säkerhetsinfrastruktur och en kontinuerlig uppdatering av incidenthanteringsprocesser.

Investeringar i cybersäkerhet är nödvändiga för att möta de ökande hoten och för att garantera trygghet för kommunens verksamheter och medborgare.

Artificiell intelligens blir alltmer integrerad i både verksamhetsstöd och samhällsutveckling. Inom kort inför eDIT en AI-plattform för att bygga och sätta upp AI-assistenter på organisationsnivå, men även på individnivå för att underlätta för medarbetare, chefer och medborgare. Samtidigt är det viktigt att hantera AI på ett ansvarsfullt sätt för att se till att den används etiskt och i linje med organisationens värderingar.

Med ökade förväntningar från både verksamheter och medborgare ökar pressen på eDIT att leverera snabba, stabila och innovativa lösningar. Digitaliseringen är inte längre en stödjande funktion utan en kärnverksamhet som kräver strategiskt fokus och resurser. eDIT kommer att arbeta proaktivt med kraven genom att förbättra samarbetet med verksamheterna, öka transparensen och se till att tjänsterna anpassas för framtida behov.

För att kunna möta de växande kraven från medborgare och verksamheter är samverkan med andra kommuner absolut nödvändig. Den pågående kompetensbristen inom it-sektorn gör det ännu viktigare att samverka.

Brandkåren Norra Dalarna – kommunförbund

Brandkåren har en viktig roll i totalförsvarssatsningen som sker nationellt. Antalet övningar och utbildningar ökar och civilplikten har återinförts. På nationell nivå pågår arbetet med att

dimensionera och skapa en styrning av det civila försvaret. På längre sikt påverkar det landets räddningstjänster avsevärt.

Överförmyndare i samverkan

Den största utmaningen är att rekrytera fler gode män och förvaltare och att satsa på utbildning och kompetensutveckling för dem så att de ska kunna utföra sina kvalificerade uppdrag på bästa sätt. För att underlätta rekryteringen ska överförmyndaren besöka alla samverkande kommuner för att hålla utbildningar på plats.

Kommande år fortsätter nämnden arbetet med den politiska organisationsformen inför kommande mandatperiod.

Språktolknämnden i Dalarna

Språktolknämnden i Dalarna är en gemensam nämnd för Region Dalarna, Avesta kommun, Borlänge kommun, Falu kommun, Gagnefs kommun, Hedemora kommun, Leksands kommun, Ludvika kommun, Mora kommun, Orsa kommun, Rättviks kommun, Smedjebackens kommun och Säters kommun.

Syftet med nämndens verksamhet är att säkerställa att parterna gemensamt och inom ramen för den kommunala kompetensen, och självkostnadsprincipen, bereds möjlighet att nyttja resurser som tillgodoser parternas behov av språktolkförmedlingstjänster. Tjänsterna handlar om kompetenta kontakttolkar, telefontolkar och videowebbtolkar.

Tjänsten tolk-online avslutades 31 december 2024 eftersom tjänsten inte använts i den utsträckning som krävdes för att täcka tillhörande kostnader. Föreläsningar ”Att tala genom tolk” har genomförts under året för att våra kunder ska få tips och råd hur man på bästa sätt använder sig av tolk.

Antalet tolkuppdrag för året har minskat till 39 075, jämfört med 42 397 för 2023.

Hjälpmedelsnämnden Dalarna

Tillgången till hjälpmedel med digitala komponenter och molntjänster fortsätter att öka. Det gör att arbetsflöden inom förvaltningen kan blir effektivare. Det innebär också större tillgänglighet för de hjälpmedelsanvändare som klarar tekniken.

Ett pilotprojekt för egenmonitorering i hemmet pågår i regionen och leder förmodligen till ett breddinförande. Det skulle i så fall innebära att förvaltningens uppdrag utökas.

År 2025 påbörjas automatiseringen av administrativa flöden i verksamheten.

Demografiutvecklingen i Dalarna ökar efterfrågan på förvaltningens tjänster, samtidigt som lika många eller färre medarbetare ska hantera det högre flödet. Verksamheten behöver därför fortsätta arbeta med att utveckla arbetssätt och användningen av digital teknik för att klara uppdraget. Rekrytering blir samtidigt en nyckelfråga eftersom det råder stor konkurrens på arbetsmarknaden om vissa av förvaltningens yrkeskategorier.

Resursbrist hos förskrivande enheter leder till en ökad efterfrågan på förvaltningens tjänster och support. Det behövs fler digitala utbildningar och guider så att förskrivare själva kan hitta information och kunskap inom hjälpmedelsområdet.

De kommunala bolagen

Orsabostäder AB

Bolagets fastigheter har stora underhållsbehov. Det är i fokus många år framöver. Den demografiska utvecklingen med allt fler äldre ställer andra krav på boendet. Det påverkar Orsabostäder som måste ta hänsyn till det när det gäller underhåll och utveckling. Bolaget kan komma att ta över kommande och befintliga trygghetsboenden på Lillåhem, eftersom det är vanliga lägenheter som är tillgänglighetsanpassade och bör vara inom bostadsbolagets verksamhet.

Orsabostäder är delaktig i kommunens bostadsförsörjningsplan. Bolagets detaljplanerade byggrätter kan komma att nyttjas för att göra det möjligt för fler att flytta till kommunen.

Orsa Lokaler AB

Bolaget står inför stora projekt där Slipstenen (ett nytt särskilt boende, SÄBO) är det största som tar resurser från förvaltningen i två och ett halvt år framöver. Utöver Slipstenen fick bolaget en beställning på renovering och utbyggnad av köket på Lillåhem, samt en förstudie om lokalutveckling på Orsaskolan.

När Slipstenen står färdigt ska Lillåhems vårdboende byggas om till trygghetsbostäder och anpassas till andra av kommunens verksamheter. Arbetet påbörjas i början av 2025 med en förstudie.

Kommunen har tagit fram en lokalförsörjningsplan som ska styra arbetet kring underhåll, förädling och innehåll i fastighetsportföljen. Slipstenen tillkommer att förvalta, samtidigt som eventuella avyttringar diskuteras i samband med att lokalytor effektiviseras. För att klara uppdraget krävs att bolaget har rätt kompetens och en flexibel organisation.

Orsa Vatten och Avfall AB

Det som händer i omvärlden och inom energiförsörjning påverkar va-verksamheten. Exempelvis finns det risk för kemikaliebrist och leveransproblem när det gäller annat material, vilket i sin tur medför stigande priser.

Även avfallsverksamheten påverkas i form av prisökningar på transporter och behandling av avfall.

NODAVA AB – Norra Dalarna Vatten & Avfall

Senast 1 januari 2027 blir det enklare att sortera förpackningar i Mora, Orsa och Älvdalens kommuner. Då införs fyrfackskärl direkt vid fastigheten.

Den 1 januari 2025 trädde en ny lag i kraft som innebär att det är obligatoriskt att sortera ut textilavfall. Textilinsamling är inget nytt för Nodava Ab som sedan 2015 samlar in textilier på återbruksmottagningar och tillsammans med insamlingsorganisationen Human Bridge.

Resultaträkning

Resultaträkning (tkr)		Kommunen		Koncernen	
	Not	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**
Verksamhetens intäkter	2	86 302	87 645	192 777	189 739
Verksamhetens kostnader	3	– 597 964	– 568 468	– 665 072	– 630 018
Avskrivningar	4	– 16 432	– 15 404	– 50 746	– 47 835
Verksamhetens nettokostnader		**– 528 094**	**– 496 227**	**– 523 041**	**– 488 114**
Skatteintäkter	5	341 838	337 736	341 838	337 736
Generella statsbidrag och utjämning	6	197 765	178 400	197 765	178 400
Verksamhetens resultat		**11 509**	**19 909**	**16 562**	**28 023**
Finansiella intäkter	7	4 991	5 598	4 709	5 313
Finansiella kostnader	8	– 5 921	– 4 001	– 12 461	– 8 088
Resultat efter finansiella poster		**10 579**	**21 506**	**8 810**	**25 248**
Årets resultat		**10 579**	**21 506**	**8 810**	**25 248**

Balansräkning

Balansräkning (tkr)		Kommunen		Koncernen	
	Not	2024	2023	2024	2023
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar					
Dataprogram, ledningsrätter	9	0	0	285	296
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	10	189 612	176 238	737 384	743 329
Maskiner och inventarier	11	18 022	18 065	32 804	31 175
Pågående nyanläggning	12	114 430	12 454	197 210	56 925
Finansiella anläggningstillgångar	13	145 906	116 475	12 914	10 444
Summa anläggningstillgångar		**467 970**	**323 232**	**980 597**	**842 169**
Omsättningstillgångar					
Exploateringsfastigheter	14	0	7 435	0	7 435
Fordringar	15	73 953	73 602	75 836	72 774
Kortfristiga placeringar	16	0	62 106	0	62 106
Kassa och bank	17	118 162	59 842	118 566	59 865
Summa omsättningstillgångar		**192 115**	**202 985**	**194 402**	**202 180**
SUMMA TILLGÅNGAR		**660 085**	**526 217**	**1 174 999**	**1 044 349**

Balansräkning (tkr)		Kommunen		Koncernen	
	Not	2024	2023	2024	2023
EGET KAPITAL OCH SKULDER					
Eget kapital	18				
Årets resultat		10 579	21 506	8 810	25 248
Resultatutjämningsreserv		35 000	35 000	35 000	35 000
Resultatreserv		5 300	0	5 300	0
Övrigt eget kapital		317 470	301 264	406 102	386 004
Summa eget kapital		**368 349**	**357 770**	**455 212**	**446 309**
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	19	63 419	48 169	65 084	49 224
Andra avsättningar	20	0	0	19 030	18 799
Summa avsättningar		**63 419**	**48 169**	**84 114**	**68 023**
Skulder					
Långfristiga skulder	21	83 058	8 569	494 238	381 640
Kortfristiga skulder	22	145 259	111 709	141 435	148 377
Summa skulder		**228 317**	**120 278**	**635 673**	**530 017**
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**660 085**	**526 217**	**1 174 999**	**1 044 349**
Panter och ansvarsförbindelser					
Panter och därmed jämförliga säkerheter					
Uttagna fastighetsinteckningar		0	400	142 240	142 640
Avgår: panter i eget förvar		0	– 400	– 142 240	– 142 640
Ansvarsförbindelser	23				
Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulderna eller avsättningarna		138 961	138 890	138 961	138 890
Övriga ansvarsförbindelser		403 146	386 411	15 996	14 253
Summa panter och ansvarsförbindelser		**542 107**	**525 301**	**154 957**	**153 143**

Kassaflödesrapport

Kassaflödesanalys (tkr)		Kommunen		Koncernen	
	Not	2024	2023	2024	2023
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		10 579	21 506	8 810	25 248
Justering för ej likviditetspåverkande poster	24	30 300	20 947	65 377	55 639
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		*40 879*	*42 453*	*74 187*	*80 887*
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		– 352	– 270	– 4 840	– 9 015
Ökning/minskning kortfristiga skulder		33 550	17 907	28 588	40 693
Ökning/minskning exploateringsfastigheter	25	7 436	– 304	7 436	– 304
Ökning/minskning kortfristiga placeringar	26	62 106	– 2 851	62 106	– 2 851
Kassaflöde från den löpande verksamheten		**143 619**	**56 935**	**167 477**	**109 410**
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i materiella anläggningstillgångar	27	– 131 739	– 32 997	– 200 715	– 102 218
Investeringsbidrag till materiella anläggningstillgångar	28	871	0	871	0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	29	0	0	11 550	4 465
Investering i finansiella anläggningstillgångar	30	83	– 19 917	83	– 19 917
Kassaflöde från investeringsverksamheten		**– 130 785**	**– 52 914**	**– 188 211**	**– 117 670**
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån	31	75 000	0	112 000	20 000
Amortering av låneskulder		0	0	0	– 10 000
Ökning/minskning av långfristiga fordringar	32	– 29 514	– 281	– 62 907	114

Kassaflödesanalys (tkr)		Kommunen		Koncernen	
	Not	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**
Ökning/minskning av långfristiga periodiseringar		0	0	1 109	237
Erhållen medfinansiering		0	0	29 233	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		**45 486**	**– 281**	**79 435**	**10 351**
Årets kassaflöde		**58 320**	**3 740**	**58 701**	**2 091**
Varav Orsa kommun		*40 356*	*– 7 603*		
Varav koncernvalutakonto Orsabostäder AB		*– 4 320*	*8 828*		
Varav koncernvalutakonto Orsa lokaler AB		*11 024*	*– 5 199*		
Varav koncernvalutakonto Orsa Vatten & Avfall AB		*11 259*	*7 714*		
Likvida medel vid årets början		59 842	56 102	59 865	57 774
Likvida medel vid årets slut		118 162	59 842	118 566	59 865
Förändring av likvida medel		**58 320**	**3 740**	**58 701**	**2 091**

Noter

Redovisningsprinciper 2024

Kommunen följer Kommunal bokförings- och redovisningslag samt de rekommendationer som Rådet för kommunal redovisning har utfärdat vad gäller redovisningen. Undantaget är redovisning av finansiell leasing.

I noterna till resultaträkningen lämnas upplysning om ej uppsägningsbara operationella leasingavtal. Några leasingobjekt är att betrakta som finansiell leasing enligt RKR R5. Nedan lämnas upplysningar om dessa avtal. Finansiella leasingavtal med en avtalstid överstigande tre år:

Avgifter (tkr)	**2024**	**2023**
-med förfall inom 1 år	530	403
-med förfall inom 1-5 år	0	530
-med förfall senare än 5 år	0	0

Det totala finansiella leasingbeloppet bedöms vara mycket lågt i förhållande till den totala balansomslutningen (cirka 0,1 %) och skulle sannolikt inte påverka en ekonomisk bedömning av kommunens ställning.

Kommunalskatten har periodiserats enligt rekommendation nummer R2 från RKR. Det innebär att kommunen i bokslutet för år 2024 har bokfört den definitiva slutavräkningen för 2023, samt en preliminär slutavräkning för år 2024. Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på Sveriges Kommuner och Regioners (SKRs) decemberprognos.

Kommunen följer RKR R2 vad gäller **avgift eller bidrag till anläggningstillgångar**.

Arbetsgivaravgifter har bokförts i form av beräknade, procentuella personalomkostnadspålägg i samband med löneredovisningen enligt SKRs rekommenderade nivå.

Avsättningar och ansvarsförbindelser redovisas enligt RKR R9.

Pensionsskulden har beräknats av Skandikon enligt RKRs rekommendation R10. Pensionsåtaganden som har intjänats före år 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse i enlighet med den kommunala redovisningslagen.

Pensioner intjänade från och med 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen.

Semesterlöneskulden avser intjänade men ej uttagna semesterdagar. Skulden för okompenserad övertid har också beräknats och bokförts per den sista december.

Tillsammans med **skuld till timanställda med mera,** för arbete som har utförts i december 2024, redovisas semesterlöneskulden och skuld för okompenserad övertid som en kortfristig skuld.

Kommunen följer RKR R4 för redovisning av **materiella anläggningstillgångar**. En anläggningstillgång bedöms vara en tillgång när anskaffningsvärdet uppgår till ett basbelopp (för närvarande 57,3 tkr) och den är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav.

Anläggningstillgångarna värderas till anskaffningsvärdet med avdrag för planenliga avskrivningar. Avskrivningstiden för byggnader och tekniska anläggningar är 10-50 år samt för maskiner och

inventarier 3-10 år. Linjär avskrivningsmetod tillämpas. En bedömning av anläggningarnas värde görs och i de fall där anläggningens värde bedöms ha förändrats varaktigt görs en justering av det bokförda värdet. För tillgångar i form av konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar.

Internräntan har beräknats med 2,5 % på tillgångarnas bokförda värde enligt SKR:s rekommendation.

Komponentindelning av materiella anläggningstillgångar har införts från 2014 för befintliga tillgångar. För investeringar i nya anläggningar tillämpas komponentindelning. En komponent definieras som en utgift som är relativt stor i relation till den totala investeringen och som bedöms ha en avvikande avskrivningstid. Årligen görs en bedömning av kvarvarande objekt i anläggningsreskontran. Syftet är att se om det finns något nedskrivningsbehov utifrån att anläggningen inte längre används, alternativt om den nyttjas som det var tänkt från början.

Prövning av om återföring av tidigare nedskrivning är motiverad genomförs vid upprättande av årsredovisning enligt RKR R6. Om en återföring är motiverad görs en beräkning av tillgångens värde och återföringen redovisas i resultaträkningen.

Avsteg från RKR R4 görs för kostnader som avser konsulter och projektledare i samband med byggnation av nytt SÄBO. Dessa kostnadsförs i stället för att bokföras som investering. Detta för att minska de framtida kapitalkostnaderna och därmed skapa så bra förutsättningar som möjligt de kommande åren. Hanteringen leder till ett sämre resultat för 2024 samtidigt som de framtida kostnaderna blir lägre. Då detta på intet sätt förskönar kommunens resultat och inte heller medför några underskott 2024 är det att se som en god gärning för kommunens långsiktiga ekonomi.

Redovisning av **finansiella tillgångar och skulder** följer RKR R7.

Exploateringsfastigheter redovisas som omsättningstillgångar från och med 2009. Under 2024 har en genomgång av tillgångarna gjorts och efter bedömning har 4 362 tkr kostnadsförts.

Osäkra fordringar, det vill säga kundfordringar äldre än 6 månader, har värdereglerats.

Kommunen följer i allt väsentligt RKR R13 **kassaflödesanalys** och RKR R14 **drift- och investeringsredovisning**.

Från och med 2020 följer kommunen RKR R15 avseende **förvaltningsberättelse.**

Kommunen följer RKR R16 om **sammanställda räkenskaper**. Den sammanställda redovisningen för koncernen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Transaktioner och mellanhavanden mellan kommunen och dotterföretagen har eliminerats för att ge en rättvisande bild av koncernens totala ekonomi. I den kommunala koncernen ingår bolag där kommunen har minst 20 procents inflytande. Kommunen äger Oreälvens kraft till 35 procent men inflytandet beräknas inte vara så stort att kommunens del av företaget ska konsolideras.

Från och med år 2025 kommer Nodava AB och Brandkåren Norra Dalarna att konsolideras enligt RKR R16 (verksamheter som har särskild betydelse för kommunen).

Redovisningsmodell

I driftredovisningen beskrivs de enskilda verksamheternas budgeterade respektive redovisade kostnader och intäkter. Resultaträkningen utgår från intäkterna och kostnaderna i driftredovisningen sedan dessa summor har justerats med bland annat interna poster. Internredovisning tillämpas i de fall där kostnader ska fördelas internt från en verksamhet till en annan.

Investeringsredovisningens uppgift är att visa hur investeringsutgifterna under året har fördelat sig på olika verksamhetsområden.

Resultaträkningen redovisar intäkter och kostnader och visar hur årets resultat, samt förändringen av eget kapital, har uppkommit. Förändringen kan också erhållas genom att jämföra eget kapital mellan två redovisningsår.

I balansräkningen redovisas kommunens finansiella ställning vid en viss tidpunkt. Här redovisas hur kommunens kapital har använts och anskaffats. Kapitalet används till olika slags tillgångar som finansieras antingen av skulder i kombination med eget kapital, eller enbart med eget kapital.

Balansräkningens tillgångssida uppdelas i anläggnings- och omsättningstillgångar. Anläggningstillgångar är fast och lös egendom avsedd för stadigvarande innehav. Exempel på det är bland annat byggnader, maskiner och fordon. Omsättningstillgångarna består av likvida medel och tillgångar som på kort tid kan omvandlas till likvida medel.

Skulderna uppdelas i långfristiga respektive kortfristiga skulder beroende på löptid. Eget kapital är differensen mellan tillgångar och skulder.

Kassaflödesrapporten ger upplysning om hur medel har tillförts och använts. Ett positivt saldo i kassaflödesrapporten innebär således att en del av de tillförda medlen har använts till att förstärka likviditeten.

Noter (tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
2 Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	3 694	4 228	109 290	103 397
Taxor och avgifter	16 392	16 842	16 392	16 842
Hyror och arrenden	8 430	8 155	8 430	8 155
Bidrag och kostnadsersättningar från staten	46 643	48 318	46 643	48 746
Bidrag och gåvor från privata aktörer	894	890	894	1 146
EU-bidrag	0	0	0	2 463
Övriga bidrag	895	899	1 121	899
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	8 386	8 121	8 386	8 121
Intäkter från exploateringsverksamhet och tomträtter	0	5	0	5
Realisationsvinster på anläggningstillgångar	968	187	1 018	187
Övriga verksamhetsintäkter	0	0	603	– 222
Summa verksamhetens intäkter	**86 302**	**87 645**	**192 777**	**189 739**
3 Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader, exklusive pensionskostnader	– 300 691	– 289 893	– 321 222	– 310 194
Pensionskostnader	– 42 373	– 33 689	– 44 299	– 35 297
Lämnade bidrag	– 17 331	– 16 150	– 17 331	– 16 150
Köp av verksamhet	– 116 754	– 116 866	– 116 754	– 116 866
Lokal- och markhyror samt övriga fastighetskostnader	– 63 892	– 59 208	– 63 866	– 55 327
Varav kostnader för särskilt boende (Slipstenen)	*– 9 189*	*– 1 481*	*– 9 189*	*– 1 481*
Total kostnad för räkenskapsrevision	– 252	– 267	– 647	– 460
Varav kostnad för de sakkunnigas granskning av räkenskaperna	*– 203*	*– 195*	*– 568*	*– 388*
Inköp av material och varor	– 15 882	– 16 179	– 15 882	– 16 610
Inköp av tjänster	– 34 653	– 35 273	– 34 653	– 47 377
Realisationsförluster och utrangeringar	0	0	– 2 471	0
Nedskrivning av exploateringsfastigheter	– 4 362	0	– 4 362	0
Bolagsskatt	0	0	1 767	– 2 140

Noter (tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Övriga verksamhetskostnader	– 1 774	– 943	– 45 352	– 29 597
Summa	**– 597 964**	**– 568 468**	**– 665 072**	**– 630 018**
Ej uppsägningsbara operationella leasingavtal (alla, oavsett löptid)				
Avgifter				
- med förfall inom 1 år	*1 162*	*533*	*1 162*	*533*
- med förfall inom 1–5 år	*858*	*253*	*1 535*	*1 192*
- med förfall senare är 5 år	*0*	*0*	*0*	*0*
Summa	*2 020*	*786*	*2 697*	*1 725*
4 Avskrivningar				
Beloppen utgörs av planenliga avskrivningar. Avskrivningarna beräknas på anläggningstillgångarnas anskaffningsvärde. Den procentuella avskrivningen per år uppgår till:				
Immateriella anläggningstillgångar 20 %, inventarier 10–33 %, byggnader 2–10 % i kommunen och 1–10 % i koncernen.				
Årets avskrivningar	**– 16 432**	**– 15 404**	**– 50 746**	**– 47 835**
5 Skatteintäkter				
Egna skatteintäkter	341 838	337 736	341 838	337 736
Preliminära skatteinbetalningar	*342 312*	*330 479*	*342 312*	*330 479*
Prognos för slutavräkning	*– 473*	*7 257*	*– 473*	*7 257*
Summa	**341 838**	**337 736**	**341 838**	**337 736**
6 Generella statsbidrag och utjämning				
Kommunalekonomisk utjämning	168 663	155 963	168 663	155 963
LSS utjämning	– 7 024	– 4 106	– 7 024	– 4 106
Kommunal fastighetsavgift	28 209	22 997	28 209	22 997
Generella bidrag från staten	7 917	3 546	7 917	3 546
Summa	**197 765**	**178 400**	**197 765**	**178 400**

Noter (tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
7 Finansiella intäkter				
Utdelningar på aktier och andelar	10	0	12	0
Realiserad vinst på försäljning av finansiella instrument	7	0	7	0
Orealiserad värdestegring på finansiella instrument	343	2 867	343	2 867
Ränteintäkter bank	3 787	2 227	2 762	1 627
Övriga ränteintäkter	466	152	1 201	460
Borgensavgifter	326	326	326	326
Övriga finansiella intäkter	52	26	58	33
Summa	**4 991**	**5 598**	**4 709**	**5 313**
8 Finansiella kostnader				
Räntekostnader	– 1 236	– 353	– 7 449	– 4 114
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättningar	– 4 535	– 3 499	– 4 535	– 3 499
Bankavgifter	– 142	– 142	– 142	– 142
Övriga finansiella kostnader	– 8	– 7	– 335	– 333
Summa	**– 5 921**	**– 4 001**	**– 12 461**	**– 8 088**
9 Dataprogram, ledningsrätter				
Avskrivningstid 5 år				
Anskaffningsvärde	0	0	1 696	1 696
Ackumulerat anskaffningsvärde	*0*	*0*	*1 696*	*1 696*
Ackumulerade avskrivningar 1 januari	0	0	1 400	1 389
Årets avskrivningar	0	0	11	11
Ackumulerade avskrivningar	*0*	*0*	*1 411*	*1 400*
Bokfört värde	**0**	**0**	**285**	**296**
Avskrivningstider (genomsnittliga år)				

Noter (tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
10 Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Avskrivningstid 10–50 år för kommunen och 10–100 år för koncernen				
Anskaffningsvärde	307 191	296 572	1 114 930	1 071 121
Årets anskaffning	22 190	10 619	42 535	42 621
Anskaffningsvärde på årets avyttringar	0	0	– 23 712	– 1 362
Anskaffningsvärde på årets korrigeringar	2 898	0	2 898	0
Omfördelning pågående nyanläggning	0	0	4 461	2 551
Ackumulerat anskaffningsvärde	*332 279*	*307 191*	*1 141 112*	*1 114 931*
Ackumulerade avskrivningar 1 januari	130 954	119 573	369 879	330 513
Årets avskrivningar	11 713	11 380	38 855	36 745
Årets nedskrivningar	0	0	7 000	5 500
Ackumulerade avskrivningar på årets avyttring	0	0	– 12 005	– 1 156
Ackumulerade avskrivningar	142 667	130 953	403 729	371 602
Bokfört värde	**189 612**	**176 238**	**737 384**	**743 329**
Avskrivningstider (genomsnittliga år)	25,9	25,7		
Fördelning av bokfört värde				
Mark	3 788	852	29 020	26 450
Verksamhetsfastigheter	8 406	8 152	530 946	549 645
Publika fastigheter	176 697	166 441	176 697	166 441
Fastigheter för annan verksamhet	721	793	721	793
Summa	**189 612**	**176 238**	**737 384**	**743 329**
11 Maskiner och inventarier				
Avskrivningstid 3–10 år				
Anskaffningsvärde	82 810	74 499	114 792	105 165
Årets anskaffning	4 676	9 923	7 020	11 184
Anskaffningsvärde på årets avyttringar	– 1 160	– 1 612	– 2 676	– 1 786
Omfördelning pågående nyanläggning	0	0	1 115	228
Ackumulerat anskaffningsvärde	*86 326*	*82 810*	*120 251*	*114 791*

Noter (tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Ackumulerade avskrivningar 1 jan	64 745	62 334	83 615	79 786
Årets avskrivningar	4 719	4 023	6 508	5 616
Ackumulerad avskrivning på årets avyttring	– 1 160	– 1 612	– 2 676	– 1 786
Ackumulerade avskrivningar	*68 304*	*64 745*	*87 447*	*83 616*
Bokfört värde	**18 022**	**18 065**	**32 804**	**31 175**
Avskrivningstider (genomsnittliga år)	7,8	5,9		
Fördelning av bokfört värde:				
Maskiner	2 469	2 357	11 105	10 866
Inventarier	10 542	9 970	14 233	11 676
Fordon	4 608	5 283	5 146	5 506
Konst	400	400	711	711
Övriga maskiner och inventarier	3	55	1 609	2 416
Summa	**18 022**	**18 065**	**32 804**	**31 175**
12 Pågående nyanläggning				
Ingående nedlagda kostnader	12 454	0	56 925	14 684
Årets nedlagda kostnader	101 976	12 454	148 230	35 960
Omfördelning	0	0	– 5 546	– 2 788
Omfördelning, kostnadsförda	0	0	– 2 399	– 4 569
Erhållen medfinansiering	0	0	0	13 638
Utgående, nedlagda kostnader	**114 430**	**12 454**	**197 210**	**56 925**
13 Finansiella anläggningstillgångar				
Aktier				
Orsabostäder AB	35 393	35 393	0	0
Orsa lokaler AB	39 448	39 448	0	0
Orsa Vatten & Avfall AB	32 000	32 000	0	0
Oreälvens Kraft AB	158	158	158	158
Dalarna Holding AB	10	10	10	10
Visit Dalarna AB	210	210	210	210
Inlandsbanan AB	170	170	170	170

Noter (tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Div. övriga aktier	44	127	544	627
Summa	*107 433*	*107 516*	*1 092*	*1 175*
Andelar				
Inlandsbanekommunerna ekonomisk förening	30	30	30	30
Kommuninvest ekonomisk förening	3 540	3 540	3 540	3 540
Övriga andelar	25	25	73	73
Summa	*3 595*	*3 595*	*3 643*	*3 643*
Långfristig fordran, överföringsledning Grönklitt	29 233	0	0	0
Lån till Orsa SK multiskidbana	3 320	3 720	3 320	3 720
Kortfristig del av lån till Orsa SK	– 400	– 400	– 400	– 400
Kommuninvest förlagslån	2 725	2 044	2 725	2 044
Övriga långfristiga fordringar	0	0	2 534	262
Summa	*34 878*	*5 364*	*8 179*	*5 626*
Summa	**145 906**	**116 475**	**12 914**	**10 444**

Andelskapitalet i Kommuninvest ekonomisk förening avser inbetalat andelskapital. Kommuninvest ekonomisk förening har därefter beslutat om insatsemissioner om sammanlagt 71 tkr för Orsa kommun. Orsa kommuns totala insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening uppgick 2024-12-31 till 8 856 tkr, varav särskild insats 3 260 tkr.

14 Exploateringsfastigheter				
Exploateringsfastigheter	0	7 435	0	7 435
Summa	**0**	**7 435**	**0**	**7 435**
15 Fordringar				
Barnomsorgsavgifter	250	89	250	89
Äldreomsorgsavgifter	969	293	969	293
Allmändebitering	3 095	3 190	2 674	2 297
Värdereglering osäkra kundfordringar	– 40	– 29	– 247	– 29
Förutbetalda kostnader	12 543	11 338	10 045	7 744
Upplupna intäkter	11 206	20 971	11 206	21 064
Övriga fordringar hos staten	37 363	30 667	37 365	30 767

Noter (tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Mervärdesskatt	9 332	3 752	9 332	3 752
Kortfristig del av lån till Orsa SK	400	400	400	400
Diverse kortfristiga fordringar	– 1 165	2 931	3 842	6 397
Summa	**73 953**	**73 602**	**75 836**	**72 774**
16 Kortfristiga placeringar				
Kortfristig placering	0	62 106	0	62 106
Summa	**0**	**62 106**	**0**	**62 106**
17 Kassa och bank				
Kontantkassa	11	46	11	46
Växelkassor	0	3	0	3
Koncernvalutakonto Nordea	78 334	37 339	78 334	37 339
Nordea	0	0	404	0
Handelsbanken	0	0	0	23
Swedbank	47	647	47	647
Koncernvalutakonto Orsabostäder AB	13 222	17 541	13 222	17 541
Koncernvalutakonto Orsa Lokaler	8 223	– 2 800	8 223	– 2 800
Koncernvalutakonto Orsa Vatten & Avfall AB	18 325	7 066	18 325	7 066
Summa	**118 162**	**59 842**	**118 566**	**59 865**
18 Eget kapital				
Årets resultat	10 579	21 506	8 810	25 305
Resultatutjämningsreserv	35 000	35 000	35 000	35 000
Resultatreserv	5 300	0	5 300	0
Övrigt eget kapital	317 470	301 264	406 102	386 004
Summa eget kapital	**368 349**	**357 770**	**455 212**	**446 309**
19 Avsättningar för pensioner				
Ingående avsättning till pensioner, inklusive löneskatt	48 168	41 480	49 223	42 179
Nyintjänad pension	8 940	3 098	9 433	3 642
Årets utbetalningar	– 1 056	– 961	– 1 071	– 975
Ränte- och basbeloppsuppräkning	3 921	2 980	3 937	3 041

Noter (tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Ändring av försäkringstekniska grunder	0	0	102	– 249
Övrig post	468	266	482	280
Förändring löneskatt	2 978	1 306	2 978	1 306
Summa avsatt till pensioner, inklusive löneskatt	**63 419**	**48 169**	**65 084**	**49 224**
Antal visstidsförordnanden				
Politiker	*1*	*1*		
Tjänstemän	*0*	*0*		
Aktualiseringsgrad	*99 %*	*99 %*		
20 Uppskjutna skatteskulder				
Temporära skillnader föreligger i de fall tillgångars eller skulders redovisade respektive skattemässiga värden är olika. Temporära skillnader avseende följande poster har resulterat i följande uppskjutna skattefordringar och -skulder				
Fordran för kostnad, avdragsgill				
kommande år	0	0	– 85	– 1 657
Skuld, temporär skillnad byggnader	0	0	17 267	18 419
Skuld obeskattade reserver	0	0	1 848	2 037
Summa	**0**	**0**	**19 030**	**18 799**
21 Långfristiga skulder				
Nordea				
Skulder till Kommuninvest	75 000	0	75 000	0
Skulder till kreditinstitut koncern Orsa Vatten	-	–	155 000	118 000
Skulder till kreditinstitut koncern Orsabostäder	-	–	108 600	233 600
Skulder till kreditinstitut koncern Orsa Lokaler	-	–	125 000	0
Periodiserade anslutningsavgifter Orsa Vatten	-	–	22 580	21 471
Skuld gatukostnadsersättning	7 000	7 000	7 000	7 000
Skuld anläggnings-/anslutningsavgift	20 898	20 027	20 898	20 027

Noter (tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Varav anslutningsavgift stadsnät	*17 279*	*17 279*	*17 279*	*17 279*
Skuld investeringsbidrag	5 278	5 278	5 278	5 278
Ack upplösn invest. bidrag	– 25 118	– 23 736	– 25 118	– 23 736
Varav upplösning anslutningsavgift Stadsnät	*– 17 279*	*– 16 879*	*– 17 279*	*– 16 879*
Summa	**83 058**	**8 569**	**494 238**	**381 640**
***Orsa Vatten & Avfall A**B*				
Genomsnittlig ränta (%)			*1,53*	*0,98*
Genomsnittlig räntebindningstid (år)			*2,2*	*6,3*
Lån som förfaller inom 1 år			*32 000*	*22 000*
Lån som förfaller inom 2–3 år			*67 000*	*41 000*
Lån som förfaller inom 4–10 år			*56 000*	*77 000*
Orsabostäder AB				
Genomsnittlig ränta, inklusive derivat (%)			*3,30*	*1,80*
Genomsnittlig räntebindningstid (år)			*1,2*	*1,7*
Lån som förfaller inom 1 år			*48 600*	*48 000*
Lån som förfaller inom 2–3 år			*60 000*	*60 000*
Lån som förfaller inom 4–10 år			*0*	*0*
Orsa Lokaler AB				
Genomsnittlig ränta, inklusive derivat (%)			*2,00*	*1,26*
Genomsnittlig räntebindningstid (år)			*1,3*	*2,0*
Lån som förfaller inom 1 år			*30 000*	*30 000*
Lån som förfaller inom 2–3 år			*95 000*	*95 000*
Lån som förfaller inom 4–10 år			*0*	*0*
22 Kortfristiga skulder				
Leverantörsskulder	38 553	21 831	50 182	35 616
Pensionsskuld, individuell del	8 141	7 941	8 141	7 941
Semester och ferielöneskuld	17 155	16 147	18 170	17 125
Löneskuld december	4 694	4 356	4 694	4 356
Övriga upplupna kostnader	17 302	20 488	19 105	27 057

Noter (tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Förutbetalda intäkter	8 712	5 724	12 743	10 428
Personalens skatter, avgifter och avdrag	10 150	10 141	10 618	10 818
Momsskuld	0	0	2 274	1 902
Koncernvalutakonto koncernföretag	39 770	24 607	0	0
Övriga kortfristiga skulder	782	474	15 508	33 134
Summa kortfristiga skulder	**145 259**	**111 709**	**141 435**	**148 377**
23 Ansvarsförbindelser				
Ingående ansvarsförbindelse för pensioner, inklusive löneskatt	136 812	139 012	136 812	139 012
Årets utbetalningar	– 8 829	– 7 907	– 8 829	– 7 907
Ränte- och basbeloppsuppräkning	9 076	9 057	9 076	9 057
Nyintjänad pension	0	– 97	0	– 97
Övrig post	– 321	– 1 151	– 321	– 1 151
Förändring löneskatt	– 18	– 24	– 18	– 24
Summa ansvarsförbindelse för pensioner, inklusive löneskatt	**136 720**	**138 890**	**136 720**	**138 890**
Visstidspension eller liknande	2 242			
Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulder/avsättningar, belopp i tkr	**138 961**	**138 961**	**138 961**	**138 961**
Borgen för kommunens företag	388 600	373 600	0	0
Borgen för småhus och bostadsrätter	9 782	10 032	9 782	11 474
Övriga borgensförbindelser	4 764	2 779	6 214	2 779
Summa	*403 146*	*386 411*	*15 996*	*14 253*
Summa	**542 107**	**525 301**	**154 957**	**153 143**

Orsa kommun har i mars 1995 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 296 kommuner och regioner som per 2024-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem har lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Orsa kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2024-12-31 uppgick

Noter (tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 601 095 707 587 kronor och totala tillgångar till 603 916 952 803 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 504 889 474 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 508 099 177 kronor.				
24 Ej likviditetspåverkande poster				
Av- och nedskrivningar	16 432	15 404	50 746	47 890
Avsatt till pensioner	10 715	2 341	11 325	2 697
Ränta på pensionsavsättning (inklusive löneskatt)	4 535	4 348	4 535	4 348
Utrangering/reaförlust	0	0	72	206
Realisationsvinster vid försäljning av diverse anläggningstillgångar	– 1 382	0	– 1 296	0
Korrigering och utrangering av diverse anläggningstillgångar	0	0	2 398	0
Upplösning av investeringsbidrag	0	– 1 146	0	– 1 146
Justerad skuld till va-kollektivet	0	0	– 476	0
Förändring av obeskattade reserver	0	0	– 189	1 045
Förändring av uppskjuten skatt	0	0	– 1 738	599
Summa	**30 300**	**20 947**	**65 377**	**55 639**
25 Exploateringsfastigheter				
Försäljning av exploateringsfastigheter	7 261	0	7 261	0
Exploatering	175	– 304	175	– 304
Summa	**7 436**	**– 304**	**7 436**	**– 304**
26 Kortfristiga placeringar				
Avyttring kortfristiga placeringar	59 802	0	59 802	0
Värdereglering kortfristiga placeringar	2 304	– 2 851	2 304	– 2 851
Summa	**62 106**	**– 2 851**	**62 106**	**– 2 851**
27 Investering i materiella anläggningstillgångar				
Anskaffning enligt investeringsredovisningen	– 128 841	– 32 997	– 197 817	– 102 218
Omfördelning från exploateringsfastigheter	– 2 898	0	– 2 898	0
Summa	**– 131 739**	**– 32 997**	**– 200 715**	**– 102 218**

Noter (tkr)	Kommunen		Koncernen	
	2024	**2023**	**2024**	**2023**
28 Investeringsbidrag till materiella anläggningstillgångar				
Investeringsbidrag	871	0	871	0
Summa	**871**	**0**	**871**	**0**
29 Försäljning av materiella anläggningstillgångar				
Diverse mindre avyttringar	0	0	11 550	4 465
Summa	**0**	**0**	**11 550**	**4 465**
30 Investering i finansiella tillgångar				
Höjning av aktiekapital i Orsa Vatten & avfall AB	0	– 20 000	0	– 20 000
Avyttring aktier Rättvik Arena	0	94	0	94
Avyttring aktier Swedbank	23	0	23	0
Värdereglering finansiella tillgångar	60	– 11	60	– 11
Summa	**83**	**– 19 917**	**83**	**– 19 917**
31 Nyupptagna lån				
Nyupptagna lån, koncern Orsa Vatten & Avfall AB	0	0	37 000	20 000
Nyupptagna lån Orsa kommun i Kommuninvest	75 000	0	75 000	0
Summa	**75 000**	**0**	**112 000**	**20 000**
32 Långfristiga fordringar				
Medlemsinsats Kommuninvest	– 681	– 681	– 681	– 681
Kommuninvest, förlagslån återbetalning	0	0	– 22 000	0
Lån till Orsa SK multiskidbana	400	400	400	400
Andra långfristiga fordringar	0	0	– 114	395
Orsa Vatten & Avfall, överföringsledning Grönklitt	– 29 233	0	– 40 512	0
Summa	**– 29 514**	**– 281**	**– 62 907**	**114**

Drift- och investeringsredovisning

Driftredovisning 2024 Orsa kommun (tkr)

Belopp i tkr	2024						2023
	Utfall Intäkter	Utfall Kostnader	Budget Intäkter	Budget Kostnader	Utfall Netto	Avvikelse Netto	Utfall Netto
Kommunfullmäktige	241	– 3 173	0	– 3 184	– 2 932	252	– 2 707
Kommunstyrelse	5 958	– 86 040	2 578	– 86 552	– 80 082	3 892	– 75 396
Utskott för Strategi	12 495	– 37 169	12 388	– 37 022	– 24 674	– 40	– 23 081
Utskott för Samhälle	21 549	– 83 381	17 402	– 71 952	– 61 832	– 7 282	– 52 481
Utskott för Lärande	20 491	– 168 883	17 315	– 163 297	– 148 392	– 2 410	– 143 744
Utskott för Omsorg	45 589	– 237 496	31 027	– 224 277	– 191 907	1 343	– 188 743
Justeras: Poster som ej är hänförbara till styrelse/utskott/nämnder, men som ingår i Verksamhetens intäkter och Verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen.	– 20 021	1 746	– 9 845	– 3 294	– 18 275	– 5 136	– 10 074
Summa styrelse/nämnder	**86 302**	**– 614 396**	**70 865**	**– 589 578**	**– 528 094**	**– 9 381**	**– 496 226**
Skatter	341 838	0	342 365	0	341 838	– 527	337 735
Generella statsbidrag	204 789	– 7 024	192 574	– 7 217	197 765	12 408	178 400
Finans	4 991	– 5 921	465	– 7 077	– 930	5 682	1 597
Summa	**637 920**	**– 627 341**	**606 269**	**– 603 872**	**10 579**	**8 182**	**21 506**

Kommentar: Inga tilläggsanslag har tilldelats under året.

Kommunfullmäktiges överskott härrör i huvudsak från valberedningen och god man.

Kommunstyrelsens överskott förklaras i första hand av överskott i medel till KS förfogande, att kommunikations projekt ”Min digitala arbetsplats” har blivit billigare än beräknat, samt att personal redovisar ett överskott. Den övervägande delen av de gemensamma verksamheterna redovisar ett överskott. Trots det blir totalen för de gemensamma verksamheterna negativ då Gymnasienämnden redovisar ett underskott på 1,2 mnkr.

Utskott för Strategis verksamhet stämmer väl mot budget, trots att verksamheterna inom utskottet har varierat och att högre kostnader för fastigheter dämpas av lägre personalkostnader som uppstått i samband med kortare vakanser.

Utskott för Samhälle redovisar ett underskott som i första hand förklaras av höga kostnader för vinterväghållning, men den enskilt största negativa resultatpåverkan beror på en nedskrivning av exploateringsfastigheter med 4,3 mnkr.

Lärande redovisar ett underskott till följd av högre kostnader, vilket beror på att det har varit många barn i förskolan under våren. Dessutom har nytillkomna barn med behov av särskilt stöd i förskolan också påverkat underskottet. Kostnaderna för barnomsorg på obekväm arbetstid har också blivit betydligt högre än budgeterat. Den anpassade grundskolan har överskridit budgeten då fler barn diagnostiserats samtidigt som kostnaderna för resor ökat.

Omsorgen redovisar ett överskott, vilket förklaras av högre bidrag där det enskilt största erhållits för minskade vikarietimmar 2023. Äldreomsorgsdelen har klarat budgeten bättre än tidigare år, även om inflödet inom främst hemtjänsten ökat. Året inleddes på rekordhöga nivåer. Den delen av verksamheten som har svårast att klara budgeten är individ och familjeomsorgen (IFO), vilket i sin tur beror på höga placeringskostnader och att konsulter behöver anlitas. Under året har det varit ovanligt många placeringar av barn. De flesta är placerade i egna familjehem men det stora antalet medför ett överskridande av budget.

Investeringsredovisning 2024 Orsa kommun (tkr)

	2024						2023
	Anslag	**Ombud-geterat**	**Tilläggs-anslag**	**Totalt-anslag**	**Avvikelse**	**Utfall**	**Utfall**
Kommunstyrelse	**1 700**	**0**	**0**	**1 700**	**1 700**	**0**	**0**
Utskott för Strategi	**400**	**555**	**0**	**955**	**– 109**	**1 063**	**2 308**
Utskott för Samhälle	**35 500**	**4 658**	**0**	**40 158**	**17 356**	**22 803**	**11 767**
Varav stadsnät	*4 000*	*4 000*	*0*	*8 000*	*5 370*	*2 630*	*2 315*
Varav kultur och bibliotek	*150*	*150*	*0*	*300*	*243*	*58*	*88*
Varav gator samt gatubelysning	*4 000*	*2 935*	*0*	*6 935*	*1 743*	*5 192*	*7 090*
Varav Sandhedsbron	*9 000*	*2 000*	*0*	*11 000*	*– 2 124*	*13 124*	*0*
Varav Blästgatan	*15 000*	*– 7 800*	*0*	*7 200*	*7 092*	*109*	*0*
Varav mark	*1 500*	*1 220*	*0*	*2 720*	*2 682*	*38*	*280*
Varav fritid	*1 500*	*2 153*	*0*	*3 653*	*2 328*	*1 326*	*1 994*
Utskott för Lärande	**3 300**	**0**	**0**	**3 300**	**726**	**2 574**	**2 826**
Varav IT	*1 500*	*0*	*0*	*1 500*	*134*	*1 366*	*1 253*
Varav inventarier	*1 000*	*0*	*0*	*1 000*	*423*	*577*	*1 329*
Varav utemiljö	*800*	*0*	*0*	*800*	*169*	*631*	*244*
Utskott för Omsorg	**80 900**	**37 606**	**0**	**118 506**	**16 105**	**102 401**	**16 096**
Varav SÄBO	*80 000*	*37 606*	*0*	*117 606*	*15 630*	*101 976*	*12 454*
Varav fordon	*500*	*0*	*0*	*500*	*74*	*426*	*3 437*
Varav inventarier	*400*	*0*	*0*	*400*	*400*	*0*	*205*
Summa, exklusive exploatering	**121 800**	**42 819**	**0**	**164 619**	**35 778**	**128 841**	**32 997**
Exploateringsfastigheter	8 000	2 000	0	10 000	10 000	0	304
Summa, inklusive exploatering	**129 800**	**44 819**	**0**	**174 619**	**45 778**	**128 841**	**33 301**
Orsa Lokaler AB	**25 900**	**0**	**0**	**25 900**	**17 980**	**7 920**	**21 956**
Varav nytt kök, Lillåhem	*15 000*	*0*	*0*	*0*	*0*	*70*	*0*

	2024						2023
	Anslag	**Ombud-geterat**	**Tilläggs-anslag**	**Totalt-anslag**	**Avvikelse**	**Utfall**	**Utfall**
Varav nytt kök, Digerbergsskolan	*5 400*	*0*	*0*	*0*	*0*	*5 284*	*0*
Varav utescen Skeer	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*9 750*
Varav byte av tak på plattfabriken	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*5 240*
Varav byte av fönster Digerbergs- skolan	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*1 992*
Varav renovering av omklädnings- rum Kyrkbyskolan	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*1 877*
Orsabostäder AB	**33 000**	**0**	**0**	**33 000**	**12 814**	**20 186**	**10 698**
Varav inre och yttre underhåll	*6 000*	*0*	*0*	*6 000*	*– 1 064*	*7 064*	*4 732*
Varav tak och fasad, Nygatan 7	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*3 444*	*0*
Varav ombyggnation till lägenheter, Kyrkogatan 2	*19 000*	*0*	*0*	*0*	*0*	*7 901*	*0*
Varav byte av fönster på Ön	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*2 766*
Varav byte av fönster Dalagatan 16	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*1 622*
Orsa Vatten och Avfall AB	**62 950**	**0**	**0**	**62 950**	**22 080**	**40 870**	**35 087**
Varav överföringsledning Grönklitt	*0*	*0*	*0*	*0*	*– 30 816*	*30 816*	*29 086*
Varav VSD Betäckningar 2023	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*1 281*
Varav stängsel Boggas VV	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*606*
Varav ARV fas 0 Bunk	*0*	*0*	*0*	*0*	*– 1 342*	*1 342*	*559*
Varav solpaneler Bunk ARV	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*474*
Varav översvämningsskydd	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*633*	*0*

	2024						2023
	Anslag	**Ombud-geterat**	**Tilläggs-anslag**	**Totalt-anslag**	**Avvikelse**	**Utfall**	**Utfall**
Varav VA-ledning och pumpstation Blästgatan	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*2 042*	*0*
Varav inloppsstation Bunk	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*522*	*0*
Summa, exklusive exploatering i koncernen	**243 650**	**42 819**	**0**	**286 469**	**88 652**	**197 817**	**100 738**
Summa investeringar i koncernen	**251 650**	**44 819**	**0**	**296 469**	**98 652**	**197 817**	**101 042**

Kommentar:

2024-12-31 pågick följande större projekt	**Totalt anslag**	**Upparbetad utgift**
Stadsnät	88 238	125 888
Slipstenen särskilt boende	137 606	114 430
Samförläggning VA och vägbelysning	15 735	19 873

Investeringsredovisningen ska tillgodose kommunfullmäktiges behov av uppföljning och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Samtidigt ska den tillgodose externa intressenters behov av information om hur resurserna fördelas och förbrukas av verksamheterna.

De för investeringsredovisningen mest väsentliga principerna för internredovisning och ekonomistyrning framgår under avsnittet noter, inklusive redovisningsprinciper.

Kommunens investeringsredovisning

Kommunfullmäktige fastställde i budget 2024 investeringsramar per nämnd och år. Kommunfullmäktiges budgetbeslut avser nettoramar per nämnd för perioden 2024–2027, fördelat på inkomster och utgifter. Angiven budget för 2024 avser nämndernas egna beslutade budgetar.

Kommunstyrelsen

Budgeterade investeringar har inte utnyttjats under året.

Utskottet för strategi

Investeringar har skett i en bil avsedd för matkörningar, samt i köksutrustning.

Utskottet för samhälle

Av årets 23 mnkr som har investerats avser 13 mnkr reparation av Sandhedsbron, 5 mnkr gator, cykelvägar och belysning, 3 mnkr stadsnätet, samt 1 mnkr friluftsliv inklusive ishallen.

Utskottet för lärande

Större delen av årets investeringar avser IT-utrustning, men satsningar görs också på utemiljön.

Utskottet för omsorg

Kommunens enskilt största investering avser ett nytt särskilt äldreboende.

Bilaga 1 - Ekonomisk redovisning verksamheterna

Ekonomisk översikt

Kommunfullmäktige

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2024			2023	2022
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Kommunfullmäktige	498	500	2	582	298
Kommunalt partistöd	357	357	0	357	357
Revision	960	970	10	807	697
Valnämnd	162	230	68	10	65
Överförmyndare	710	746	36	687	623
God man och förvaltare	245	381	136	264	400
Summa	**2 932**	**3 184**	**252**	**2 707**	**2 440**
Budgetavvikelse	0	0	0	– 124	363

Ekonomisk översikt

Kommunstyrelse

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2024			2023	2022
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Politisk verksamhet	2 839	5 702	2 863	2 992	9 268
varav medel till KS förfogande	*309*	*3 000*	*2 691*	*282*	*7 463*
Kommunchef	4 242	4 387	145	3 592	3 529
Ekonomi	5 975	5 942	– 33	4 625	5 448
Personal	2 298	3 088	790	2 451	2 635
Kommunikation	3 244	3 860	616	2 971	2 589
Brandkåren Norra Dalarna	7 973	7 900	– 73	7 561	7 353
Gymnasienämnden	43 087	41 847	– 1 240	41 214	37 555
Upphandlingsenhet	1 030	1 345	315	891	943

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2024			2023	2022
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Löneservice	1 849	1 960	111	1 804	1 777
Miljö och bygg	7 545	7 943	398	7 295	5 971
Summa	**80 082**	**83 974**	**3 892**	**75 396**	**77 068**
Budgetavvikelse	0	0	0	6 052	5 922

Ekonomisk översikt

Utskottet för Strategi

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2024			2023	2022
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskottet för Strategi	77	60	– 17	69	11
VO-chef service o utveckling	3 556	3 464	– 92	3 300	2 717
Gemensamt stöd	6 095	6 171	76	5 879	4 531
Administrativt stöd	2 899	3 316	417	4 156	4 955
Utredning och utveckling	1 675	2 102	427	1 920	1 900
Kostenhet	5 830	5 936	106	5 296	3 673
Intendent	4 542	3 585	– 957	2 461	2 575
Summa	**24 674**	**24 634**	**– 40**	**23 081**	**20 362**
Budgetavvikelse	0	0	0	– 171	1 118

Ekonomisk översikt

Utskottet för Samhälle

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2024			2023	2022
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskottet för Samhälle	188	200	12	210	90
VO-chef Samhälle	2 153	2 275	122	2 253	2 123
Näringsliv	3 664	4 387	723	3 868	3 527
Integration	256	– 280	– 536	455	– 879
Arbetsmarknad	6 888	7 163	275	6 134	5 998
Infrastruktur	21 793	19 765	– 2 028	18 505	17 351
Skog och mark	4 474	615	– 3 859	1 187	777
Fastighet	581	557	– 24	1 105	470
Kultur och bibliotek	8 371	8 161	– 210	7 279	6 933
Fritid	13 464	11 707	– 1 757	11 485	11 441
Summa totalt	**61 832**	**54 550**	**– 7 282**	**52 481**	**47 831**
Budgetavvikelse	0	0	0	– 1 783	– 572

Ekonomisk översikt

Utskottet för Lärande

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2024			2023	2022
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskottet för Lärande	303	400	97	379	264
Musikskola	4 935	4 829	– 106	4 534	4 492
Förskola	41 653	38 487	– 3 166	40 705	35 603
Grundskola/fritids	89 366	90 221	855	87 421	79 030
Anpassad grundskola	6 271	5 124	– 1 147	4 891	3 775
Insatser barn och unga	120	116	– 4	116	101
Administration	5 634	5 567	– 67	5 598	4 913
Ej fördelade medel	110	1 238	1 128	100	100
Summa totalt	**148 392**	**145 982**	**– 2 410**	**143 744**	**128 278**
Budgetavvikelse	0	0	0	– 4 088	4 228

Ekonomisk översikt

Utskottet för Omsorg

Driftredovisning (tkr) Verksamhet	2024			2023	2022
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall	Utfall
Utskottet för Omsorg	330	375	45	343	255
ÄO gemensamt	3 089	2 997	– 92	3 735	2 204
HS-enheten	14 154	17 047	2 893	15 256	13 434
Särskilt boende	56 282	58 660	2 378	58 322	55 007
Hemtjänst	30 441	28 084	– 2 357	28 962	25 089
Socialpsykiatri	5 724	5 704	– 20	5 583	3 599
Lag om stöd och service, LSS	26 932	27 311	379	25 762	24 864
Individ och familjeomsorg	15 301	13 555	– 1 746	12 220	12 457
Insatser vuxna	3 899	3 810	– 89	5 603	4 852
Insatser barn och ungdom	10 505	7 836	– 2 669	9 677	8 301
Ekonomiskt bistånd	7 237	7 000	– 237	6 736	5 789
Familjerätt/familjerådgivning	1 801	1 741	– 60	1 701	1 530
Flyktingmottagning	– 660	0	660	– 559	– 1 604
Administration	16 872	19 045	2 173	15 849	13 986
Ej fördelade medel	0	85	85	0	0
Summa verksamhet	**191 907**	**193 250**	**1 343**	**189 190**	**169 763**
Projekt	0	0	0	– 447	14
Summa totalt	**191 907**	**193 250**	**1 343**	**188 743**	**169 777**
Budgetavvikelse	0	0	0	– 8 794	– 1 405